

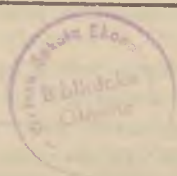
BIULETYN

CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

1967

Warszawa, dnia 5 grudnia 1967 r.

Nr 11

SPIS TREŚCI

Dział B

Poz. 114 — ustawa z dnia 13 czerwca 1967 r. o Ochotniczej Rezerwie Milicji Obywatelskiej (wyciąg)	250
„ 115 — ustawa z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (wyciąg)	251
„ 116 — rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 maja 1967 r. w sprawie planowego zatrudniania inwalidów	252
„ 117 — uchwała Nr 97 Rady Ministrów z dnia 5 maja 1967 r. w sprawie krajowych staży naukowych i zawodowych dla pracowników naukowo-dydaktycznych, naukowo-badawczych oraz innych pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych gospodarki narodowej	255
„ 118 — rozporządzenie Ministra Żeglugi z dnia 19 kwietnia 1967 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich	256
„ 119 — rozporządzenie Ministra Przemysłu Spożywczego i Skupu z dnia 17 maja 1967 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu owocowo-warzywnego	270
„ 120 — rozporządzenie Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 22 maja 1967 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych	273
„ 121 — rozporządzenie Ministra Żeglugi z dnia 19 maja 1967 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie transportu morskiego materiałów niebezpiecznych	274
„ 122 — zarządzenie Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 18 maja 1967 r. w sprawie uzupełnienia wykazu instytutów naukowo-badawczych uważanych za instytuty techniczne	275

DZIAŁ B

114

USTAWA

z dnia 13 czerwca 1967 r.

o Ochotniczej Rezerwie Milicji Obywatelskiej.

(Dziennik Ustaw z dnia 19 czerwca 1967 r. Nr 23, poz. 108)

(Wyciąg)

W celu jak najszerzego włączenia społeczeństwa do realizacji zadań związanych z zapewnieniem ładu i porządku publicznego stanowi się, co następuje:

Art. 1. Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej, zwana dalej w skrócie ORMO, jest organizacją o charakterze społecznym, zrzeszającą oddanych socjalizmowi i Polsce Ludowej obywateli, gotowych czynnie i w sposób zorganizowany uczestniczyć w ochronie ładu i porządku publicznego.

Art. 2. 1. Do zadań ORMO należy w szczególności:

1) rozwijanie i umacnianie wśród szerokich rzesz społeczeństwa poszanowania dla zasad współżycia społecznego oraz kształtowanie właściwego stosunku do mienia społecznego,

2) uczestniczenie w czynach społecznych i akcjach ratowniczych oraz w usuwaniu skutków klęsk żywiołowych,

3) popularyzowanie przepisów prawnych dotyczących ochrony porządku publicznego,

4) współdziałanie z organami Milicji Obywatelskiej i innymi organami administracji państwowej w ochronie porządku publicznego oraz mienia społecznego i mienia obywateli,

5) współdziałanie z organami obrony terytorialnej oraz z organizacjami społecznymi w rozwijaniu powszechnej samoobrony.

2. ORMO stosuje w swej działalności przede wszystkim środki społecznego oddziaływania.

Art. 3. 1. Członkiem ORMO może zostać pełnoletni obywatel polski, wyróżniający się nienaganną postawą obywatelską.

2. Członkowie ORMO pełnią swe obowiązki honorowo, na podstawie dobrowolnego przystąpienia do ORMO.

Art. 7. 1. Prezydya wojewódzkich (miast wyłączonych z województw), powiatowych, miejskich, dzielnicowych i gromadzkich rad narodowych oraz rad narodowych osiedli nadzorują, kontrolują i koordynują działalność ORMO, zgodnie ze swoją właściwością terenową.

2. W celu wykonywania nadzoru, kontroli i koordynacji, o których mowa w ust. 1, prezydya rad narodowych powołują społeczne komitety ORMO, złożone z przedstawicieli prezydium rady narodowej, organizacji politycznych i społecznych oraz przedstawicieli organów Milicji Obywatelskiej.

3. Do zadań społecznych komitetów ORMO należy również:

3) ustalanie zasad współdziałania ORMO:

a) z sądami społecznymi,

Art. 10. 1.

2. Ponadto członkom ORMO przysługuje prawo:

2) zwracania się do sądów społecznych o rozpatrzenie spraw należących do ich właściwości.

Art. 12. 1. W celu pełnienia obowiązków w ORMO członek tej organizacji może być zwolniony od pracy zawodowej na okres nie przekraczający 3 dni w miesiącu.

2. Zwolnienia od pracy zawodowej udziela kierownik zakładu pracy na wniosek społecznego komitetu ORMO, a w nagłych przypadkach — na wniosek komendanta jednostki Milicji Obywatelskiej. Odmowa zwolnienia od pracy może być uzasadniona tylko szczególnymi potrzebami zakładu pracy.

3. Za czas zwolnienia od pracy członek ORMO otrzymuje z zakładu pracy wynagrodzenie w wysokości wynagrodzenia przysługującego za urlop wypoczynkowy i zachowuje uprawnienia wynikające ze stosunku pracy.

Art. 13. 1. W razie pełnienia powierzonych mu zadań poza miejscem zamieszkania, członek ORMO otrzymuje zwrot kosztów przejazdu państwowymi środkami komunikacji oraz diety w wysokości i na zasadach ustalonych dla funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej.

2. W przypadku użycia przez członka ORMO do wykonania powierzonych mu zadań własnych środków lokomocji przysługuje mu prawo do otrzymania zwrotu poniesionych kosztów przejazdu w wysokości i na zasadach ustalonych dla pracowników państwowych za użycie prywatnego pojazdu w sprawach służbowych.

Art. 14. 1. Członek ORMO, który w związku z wykonywaniem powierzonych mu zadań doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, korzysta w zakresie leczenia tego przypadku ze świadczeń zakładów społecznych służby zdrowia oraz z zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i leki, na zasadach ustalonych dla pracowników.

2. Świadczeń określonych w ust. 1 udzielają zakłady społeczne służby zdrowia na podstawie zaświadczenia wydanego przez właściwą jednostkę Milicji Obywatelskiej stwierdzającego, że uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia nastąpiły w związku z wykonywaniem obowiązków członka ORMO.

Art. 15. Zaopatrzenie emerytalne członków ORMO, którzy wskutek wypadku w związku z pełnieniem obowiązków w tej organizacji zostali zaliczeni do jednej z grup inwalidów, jak też ich rodzin, a także rodzin członków ORMO zmarłych w związku przy czynowym z pełnieniem swych obowiązków, normują przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin.

Art. 25. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: E. Ochab
Sekretarz Rady Państwa: J. Horodecki

115

USTAWA

z dnia 13 czerwca 1967 r.

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

(Wyciąg)

(Dziennik Ustaw z dnia 20 czerwca 1967 r. Nr 24, poz. 110)

DZIAŁ I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Ustawa określa zasady i tryb pobierania kosztów sądowych w sprawach cywilnych.

Art. 2. Koszty sądowe obejmują opłaty sądowe i zwrot wydatków.

Art. 3. Opłatami sądowymi są wpis i opłata kancelaryjna.

Art. 4. Do wydatków należą w szczególności:

1) diety i koszty podróży należne sędziom i pracownikom sądowym z powodu dokonywania czynności poza siedzibą sądu oraz ryczałt należny im za dokonywanie oględzin w sprawach dotyczących nieruchomości rolnych położonych poza miejscowością będącą siedzibą sądu,

2) należności świadków, biegłych i tłumaczy oraz kuratorów ustanowionych w danej sprawie,

3) opłaty należne innym osobom lub instytucjom,

4) koszty opłat telefonicznych i telegraficznych,

5) koszty przewozu osób, zwierząt i rzeczy, utrzymania ich lub przechowywania,

6) koszty ogłoszeń,

7) koszty pobytu w areszcie.

Art. 9. 1. Minister Sprawiedliwości może zwolnić od obowiązku uiszczania opłat sądowych organizacje społeczne ludu pracującego w ich własnych sprawach prowadzonych w związku z działalnością społeczną, naukową, oświatową, kulturalną, dobroczynną, opieki społecznej lub samopomocową. Zwolnienie to może być w każdej chwili cofnięte.

2. Zarządzenie o zwolnieniu od obowiązku uiszczania opłat sądowych lub o cofnięciu tego zwolnienia Minister Sprawiedliwości wydaje w porozumieniu z Ministrem Finansów, po wysłuchaniu opinii ministra właściwego ze względu na rodzaj działalności danej organizacji.

Art. 11. 1.

2. Koszty nie obciążające przeciwnika ściąga się z roszczenia zasądanego na rzecz strony, której czynność spowodowała ich powstanie, strony zastąpionej przez kuratora lub osoby, na której rzecz prokurator wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania. Na zasądanym roszczeniu przysługuje Skarbowi Państwa ustawowe prawo zastawu. Koszty sądowe, których nie miał obowiązku uiścić kurator, mogą być ponadto ściągnięte z innego majątku strony zastąpionej przez kuratora, jeżeli posiada ona odpowiedni majątek.

4. Przepis ust. 2 nie ma zastosowania do opłat sądowych, których nie miał obowiązku uiścić Skarb Państwa, instytucja państwowa, której zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, al-

bo organizacja społeczna ludu pracującego zwolniona od tego obowiązku przez Ministra Sprawiedliwości.

Art. 27. 1. Stroną w rozumieniu ustawy jest każdy uczestnik postępowania, a kosztami procesu również koszty innych rodzajów postępowania.

4. Przepisy ustawy dotyczące kosztów związanych z działalnością prokuratora odnoszą się również do kosztów związanych z działalnością organizacji społecznych wnoszących powództwa na rzecz obywateli lub wstępujących do postępowania wszczętego przez obywateli.

DZIAŁ III.

Wydatki.

Art. 42. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac określa w drodze rozporządzenia stawki oraz warunki przyznawania i wypłaty ryczałtu przysługującego sędziom i pracownikom sądowym za dokonanie oględzin w sprawach dotyczących nieruchomości rolnych, położonych poza miejscowością będącą siedzibą sądu, oraz należności kuratorów ustanowionych w poszczególnych sprawach.

DZIAŁ IV.

Przepisy końcowe i przejściowe.

Art. 43. 1. Tracą moc wszelkie przepisy dotyczące kosztów sądowych w sprawach cywilnych rozpoznawanych przez sądy powszechne i Sąd Najwyższy, chyba że przepisy poniższe stanowią inaczej.

2. W szczególności traci moc ustawa z dnia 30 grudnia 1950 r. Przepisy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 1961 r. Nr 10, poz. 57 i Nr 32, poz. 159, z 1962 r. Nr 10, poz. 46 oraz z 1964 r. Nr 43, poz. 297).

Art. 46. 1. Jeżeli obowiązujące przepisy powołują się na uchylone przepisy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych albo odsyłają ogólnie do tych przepisów, stosuje się odpowiednie przepisy niniejszej ustawy.

2. Jeżeli ustawa niniejsza przewiduje wydanie przepisów wykonawczych, pozostają w mocy aż do ich wydania odpowiednie przepisy dotychczasowe.

Art. 49. Dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych stosuje się nadal w sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy do ukończenia postę-

powania w instancji, a w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym — do ukończenia samodzielną część postępowania.

Art. 51. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: *E. Ochab*
Sekretarz Rady Państwa: *J. Horodecki*

116

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 5 maja 1967 r.

w sprawie planowego zatrudniania inwalidów.

(Dziennik Ustaw z dnia 31 maja 1967 r. Nr 20, poz. 88)

Na podstawie art. 41 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97 i z 1965 r. Nr 14, poz. 98) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie dotyczy osób zaliczonych przez komisję lekarską do spraw inwalidztwa i zatrudnienia do jednej z grup inwalidów w myśl przepisu art. 12 dekretu z dnia 25 czerwca 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 97 i z 1965 r. Nr 14, poz. 98) oraz przepisów wydanych na podstawie tego dekretu.

§ 2. 1. Właściwe do spraw zdrowia i opieki społecznej organy prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) organizują wojewódzkie poradnie rehabilitacji zawodowej, do których zadań należy w szczególności udzielanie porad w zakresie doboru zawodu dla inwalidów po przeprowadzeniu badań nad ich przydatnością zawodową.

2. Zasady organizacji wojewódzkich poradni rehabilitacji zawodowej oraz udzielania przez nie świadczeń określi Minister Zdrowia i Opieki Społecznej.

§ 3. Inwalidzi, którzy nie posiadają zawodu lub nie mogą pracować w zawodzie wyuczonym lub dotychczas wykonywanym, korzystają w zależności od stanu zdrowia, wykształcenia i wieku z następujących form przygotowania zawodowego:

1) nauki zawodu lub przyuczenia do określonej pracy w zakładach pracy w warunkach odpowiadających ich stanowi zdrowia oraz w takich zawodach bądź przy takich czynnościach, w których mogą oni pracować bez uszczerbku dla zdrowia i osiągać przeciętną wydajność pracy,

2) nauki w normalnych szkołach zawodowych, jeżeli posiadana przez nich sprawność fizyczna i umysłowa na to pozwala,

3) nauki w zakładach rehabilitacji zawodowej, jeżeli nie kwalifikują się do form szkolenia określonych w pkt 1 i 2.

§ 4. 1. Zakłady pracy powinny zapewnić przeszkolenie zawodowe dla inwalidów skierowanych przez właściwe do spraw zdrowia i opieki społecznej organy prezydiów rad narodowych.

2. Zakłady pracy obowiązane są bez skierowania, o którym mowa w ust. 1, zapewnić naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy swemu pracownikowi, który stał się trwale niezdolny do wykonywania dotychczasowej pracy.

§ 5. 1. Właściwe do spraw zdrowia i opieki społecznej organy prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) organizują i prowadzą zakłady rehabilitacji zawodowej inwalidów oraz kierują do tych zakładów inwalidów, którym stan zdrowia uniemożliwia naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy i naukę w szkołach zawodowych.

2. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej określi zasady kierowania do zakładów rehabilitacji zawodowej inwalidów, a ponadto w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Szkolnictwa Wyższego — szczególne zadania i organizację tych zakładów.

§ 6. 1. Właściwe do spraw zdrowia i opieki społecznej organy prezydiów rad narodowych współdziałając z organami do spraw zatrudnienia, są obowiązane do:

1) udzielania szczególnej pomocy w zapewnieniu zatrudnienia inwalidom zdolnym do pracy oraz osobom, które zgodnie ze wskazaniami lekarskimi powinny wykonywać pracę w określonych warunkach,

2) udzielania zakładom pracy pomocy:

a) w ustalaniu stanowisk pracy dla inwalidów oraz zatrudnianiu ich zgodnie ze wskazaniami lekarskimi,

b) w przenoszeniu inwalidów w razie potrzeby do innych zakładów pracy, jeżeli zakład pracy nie może im zapewnić zatrudnienia w warunkach odpowiednich dla ich stanu zdrowia.

2. Organy, o których mowa w ust. 1, sprawują przy współudziale komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia oraz inspektorów pracy kontrolę warunków pracy i prawidłowości zatrudnienia inwalidów.

3. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac ustalają zasady współdziałania nadzorowanych organów oraz zasady i tryb postępowania w zakresie wykonywania zadań określonych w ust. 1, a ponadto w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w zakresie zadań, o których mowa w ust. 2.

§ 7. 1. Prezydium powiatowych (miejskich w miastach stanowiących powiaty) rad narodowych oraz rad narodowych miast wyłączonych z województw ustalają corocznie plany zatrudnienia inwalidów na podstawie:

1) liczby inwalidów zarejestrowanych do zatrudnienia w roku poprzedzającym rok planowy z uwzględnieniem przewidywanej liczby przyrostu inwalidów,

2) ustalonej w zakładach pracy liczby stanowisk pracy uznanych za nadające się do zatrudnienia inwalidów.

2. Organy prezydiów rad narodowych, o których mowa w § 6 ust. 1, oraz zakłady pracy, realizując politykę zatrudnienia, powinny zapewnić planowe zatrudnienie inwalidów, wykorzystując wszystkie zgłoszone stanowiska pracy uznane za nadające się dla inwalidów.

3. Za stanowiska pracy nadające się dla inwalidów w zależności od rodzaju inwalidztwa uważa się takie stanowiska pracy, na których inwalidzi mogą pracować bez szkody dla zdrowia, osiągając przeciętną wydajność pracy.

4. Zasady i tryb opracowywania planów zatrudnienia inwalidów ustala Minister Zdrowia i Opieki Społecznej w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac.

§ 8. 1. Stanowiska pracy nadające się dla inwalidów ustalają w zakładach pracy powołane przez kierowników zakładów zespoły w składzie:

1) przedstawiciel kierownictwa technicznego zakładu pracy,

2) kierownik lub wyznaczony przez niego lekarz zakładowej przemysłowej służby zdrowia bądź innego zakładu opieki zdrowotnej otwartej sprawującego opiekę nad zakładem pracy,

3) przedstawiciel organizacji społecznej zrzeszającej rencistów i inwalidów bądź koła rencistów przy zakładzie pracy,

4) zakładowy instruktor inwalidzki,

5) przedstawiciel rady zakładowej lub rady robotniczej, a w spółdzielczych zakładach pracy przedstawiciel samorządu spółdzielczego.

2. W zakładach pracy, w których rodzaj produkcji bądź rodzaj świadczonych usług odpowiada zatrudnieniu inwalidów, stanowiska pracy dla inwalidów ustala się w drodze eliminacji stanowisk nieodpowiednich dla zatrudnienia inwalidów, a w pozostałych zakładach pracy — w drodze ustalania stanowisk, na których praca nie wymaga pełnej sprawności fizycznej i znacznego wysiłku.

3. Po ustaleniu stanowisk pracy nadających się dla inwalidów zakład pracy zgłasza do prezydium właściwej rady narodowej (§ 7 ust. 1) liczbę inwalidów, których będzie mógł zatrudniać na określonych stanowiskach pracy w następnym roku kalendarzowym.

4. Prezydium rady narodowej, po rozpatrzeniu możliwości zatrudnienia inwalidów w danym zakładzie pracy, może zmienić rodzaj bądź liczbę stanowisk pracy dla inwalidów w tym zakładzie.

5. Zmiany, o której mowa w ust. 4, prezydium rady narodowej dokonuje po rozpatrzeniu wniosków powołanej przez siebie komisji, w której skład powinni wejść członkowie zespołu określonego w ust. 1, przedstawiciele właściwych do spraw zdrowia i opieki społecznej oraz do spraw zatrudnienia organów tego prezydium oraz przedstawiciel właściwej terenowo komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia.

6. Upoważnia się prezydium wojewódzkich rad narodowych do ustalania na wniosek prezydiów powiatowych rad narodowych, a prezydium rad narodowych miast wyłączonych z województw — na wniosek prezydiów dzielnicowych rad narodowych odpo-

wiedniego wskaźnika zatrudnienia inwalidów w wybranych zakładach pracy, położonych na terenie działalności danej rady, w których rodzaj produkcji bądź rodzaj świadczonych usług odpowiada zatrudnieniu inwalidów.

7. Wskaźnik zatrudnienia, o którym mowa w ust. 6, ustalają prezydium rad narodowych po uprzednim uzgodnieniu z jednostkami nadrzędnymi nad tymi zakładami.

§ 9. 1. Ustala się następujące obowiązki zakładów pracy w zakresie zatrudnienia inwalidów:

1) zgłaszania wolnych stanowisk pracy nadających się dla inwalidów do właściwych organów prezydiów rad narodowych,

2) zatrudniania inwalidów skierowanych przez właściwe organy prezydiów rad narodowych stosownie do ich sprawności fizycznej i kwalifikacji zawodowych, zgodnie ze wskazaniami komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia,

3) przesuwania w ramach planów zatrudnienia pracowników zdrowych ze stanowisk pracy nadających się dla inwalidów w celu zatrudnienia na ich miejsce inwalidów,

4) zapewnienia zatrudnionym inwalidom warunków odpowiadających wskazaniom i przeciwwskazaniom komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia przy wykorzystaniu ustaleń wewnątrzzakładowej komisji do spraw zatrudnienia i rehabilitacji inwalidów (§ 13 ust. 1),

5) organizowania i dostosowywania stanowisk pracy dla inwalidów oraz uwzględnienia w planie postępu technicznego środków zmierzających do poprawy warunków pracy ze szczególnym uwzględnieniem urządzeń ułatwiających pracę inwalidom,

6) stwarzania inwalidom takich warunków pracy, które umożliwiłyby im podwyższenie kwalifikacji zawodowych,

7) zapewnienia szczególnej opieki inwalidom w sprawach socjalno-bytowych.

2. Przepis ust. 1 pkt 4 ma zastosowanie do pracowników, u których badania lekarskie wykazały niezdolność do wykonywania dotychczasowej pracy, spowodowaną wypadkiem przy pracy, chorobą zawodową lub innym schorzeniem wywołanym warunkami środowiska pracy.

§ 10. 1. Pracownicy, którzy stali się inwalidami w okresie zatrudnienia w danym zakładzie pracy, powinni być, jeśli stan zdrowia nie wymaga zmiany zawodu (czynności), zatrudnieni w tym zakładzie pracy w poprzedniej lub zbliżonej specjalności przy zastosowaniu przepisu § 9 ust. 1 pkt 4.

2. Inwalidów, którzy ze względu na stan zdrowia nie mogą wykonywać dotychczasowej pracy, zakład pracy powinien przeszkolić do wykonywania innej pracy z uwzględnieniem wskazań komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia lub właściwego zakładu przemysłowej służby zdrowia.

3. Przepisy ust. 1 i 2 dotyczą również inwalidów, byłych pracowników zakładu, którzy zgodnie ze wskazaniami komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia zostali uznani za zdolnych do pracy.

4. W razie braku możliwości zatrudnienia inwalidy przy pracy odpowiedniej dla jego stanu zdrowia, zakład pracy powinien każdorazowo zwracać się do właściwego do spraw zdrowia i opieki społecznej organu prezydium rady narodowej w celu

zapewnienia inwalidzie odpowiedniej pracy w innym zakładzie.

§ 11. 1. Zakłady pracy obowiązane są, w miarę potrzeby, do organizowania dla inwalidów, których stan zdrowia tego wymaga, zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy z odpowiednio zmniejszoną płacą.

2. Podstawą do zatrudnienia inwalidy w niepełnym wymiarze godzin pracy są ustalenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia lub umowa zawarta między zakładem pracy a zainteresowanym inwalidą.

§ 12. 1. Kierownicy przemysłowych i usługowych zakładów pracy, w których zatrudnieni są inwalidzi, obowiązani są powierzyć jednemu ze swoich pracowników pełnienie funkcji zakładowego instruktora inwalidzkiego i zapewnić właściwe warunki pracy w wykonywaniu jego zadań.

2. Do zadań zakładowego instruktora inwalidzkiego należy w szczególności:

1) dobór stanowisk pracy dla poszczególnych inwalidów,

2) wnioskowanie w sprawach zapewnienia inwalidom odpowiednich warunków pracy i organizacji stanowisk pracy,

3) stawianie wniosków w sprawach podnoszenia kwalifikacji zawodowych inwalidów,

4) inicjowanie w razie potrzeby przesunięć inwalidów na inne stanowisko pracy odpowiednie dla ich zatrudnienia,

5) współdziałanie z lekarzem zakładu leczniczego sprawującego opiekę zdrowotną nad zakładem pracy oraz społecznym inspektorem pracy w sprawach zatrudnienia inwalidów,

6) współdziałanie z właściwymi do spraw zdrowia i opieki społecznej organami prezydium rad narodowych w zakresie zatrudnienia inwalidów,

7) udział w pracach zespołu, o którym mowa w § 8 ust. 1, lub w komisji do spraw zatrudnienia i rehabilitacji inwalidów (§ 13 ust. 1).

3. Obowiązki zakładowego instruktora inwalidzkiego należy włączyć do zakresu czynności danego pracownika. Pracownik, któremu powierzono funkcję zakładowego instruktora inwalidzkiego, wykonuje te zadania w ramach godzin zatrudnienia przewidzianych w umowie o pracę i z tego tytułu nie przysuguje mu dodatkowe wynagrodzenie.

4. W razie potrzeby zakład pracy może powołać kilku zakładowych instruktorów inwalidzkich.

5. W razie niewykonywania przez zakładowego instruktora inwalidzkiego powierzonych mu obowiązków lub wykonywania ich w sposób niewłaściwy, właściwy do spraw zdrowia i opieki społecznej organ prezydium powiatowej (miejskiej w mieście stanowiącym powiat) rady narodowej lub rady narodowej miasta wyłączonego z województwa zobowiązany jest wystąpić do kierownika zakładu pracy z wnioskiem o powierzenie tej funkcji innemu pracownikowi.

§ 13. 1. W zakładach pracy, w których pracownicy są objęci opieką zdrowotną przemysłowej służby zdrowia, oraz w innych zakładach zatrudniających ponad 500 pracowników zespół, o którym mowa w § 8 ust. 1, tworzy stałą wewnątrzzakładową komisję do spraw zatrudnienia i rehabilitacji inwalidów.

2. Do zadań komisji, o której mowa w ust. 1, należy w szczególności:

1) ustalanie stanowisk pracy nadających się dla inwalidów (§ 8 ust. 1),

2) czuwanie nad prawidłowym zatrudnieniem inwalidów zgodnie z ich kwalifikacjami zawodowymi i stosownie do wskazań i przeciwwskazań komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia,

3) występowanie z wnioskami w sprawie organizowania w zakładach pracy różnych form rehabilitacji inwalidów,

4) występowanie z wnioskami w sprawach organizacji skróconego dnia pracy dla inwalidów, którzy ze względu na stan zdrowia nie mogą pracować w pełnym wymiarze godzin,

5) występowanie w sprawie przesuwania pracowników zdrowych ze stanowisk pracy nadających się dla inwalidów,

6) zapobiegawcze przesuwanie na inne stanowiska pracy na określony czas osób nie będących inwalidami, co do których właściwy społeczny zakład służby zdrowia stwierdzi, że dalsze ich zatrudnianie na dotychczasowym stanowisku pracy lub w dotychczasowych warunkach pracy zagraża ich stanowi zdrowia,

7) czuwanie nad właściwym załatwianiem spraw socjalno-bytowych inwalidów.

§ 14. 1. Zakłady pracy określone w § 13 ust. 1 powinny organizować i prowadzić w miarę potrzeb i możliwości ośrodki (warsztaty) rehabilitacji przemysłowej dla pracowników, którzy po wypadku lub dłuższej chorobie wymagają przed podjęciem stałego zatrudnienia adaptacji i usprawnienia w pracy pod nadzorem fachowego personelu lekarsko-technicznego, oraz dla pracowników zatrudnionych przy pracach szczególnie szkodliwych dla zdrowia, u których badania lekarskie wykazały konieczność okresowego przesunięcia do pracy w warunkach warsztatów rehabilitacji przemysłowej.

2. Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac w porozumieniu z Ministrami Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Finansów i Centralną Radą Związków Zawodowych ustala w drodze rozporządzenia zasady:

1) organizacji i prowadzenia warsztatów określonych w ust. 1 oraz zasady wynagradzania osób w nich zatrudnionych,

2) kierowania pracowników do tych warsztatów.

§ 15. 1. Inwalidzkie spółdzielnie pracy organizują zatrudnienie przede wszystkim dla tych inwalidów, którzy ze względu na stan zdrowia nie mogą być zatrudnieni w normalnych zakładach i warunkach pracy.

2. Ministrowie resortów gospodarczych oraz prezydium rad narodowych udzielać będą inwalidzким spółdzielniom pracy i ich związkowi wszechstronnej pomocy w realizacji ich zadań społeczno-gospodarczych.

3. Minister Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Związek Spółdzielni Inwalidów ustalają szczegółowe zasady rehabilitacji inwalidów oraz wytyczne co do rocznych i wieloletnich planów zawodowej rehabilitacji inwalidów w spółdzielczości inwalidzkiej.

§ 16. Ministrowie resortów gospodarczych wydadzą w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac zarządzenia w sprawie organizacji, warunków szkolenia i zatrudnienia inwalidów oraz w sprawie sprawowania opieki socjalno-bytowej nad inwalidami.

mi w podległych i nadzorowanych jednostkach organizacyjnych.

§ 17. Rozporządzenie nie narusza przepisów szczególnych dotyczących zatrudnienia inwalidów wojennych i wojskowych.

§ 18. Wykonanie rozporządzenia porucza się za-

interesowanym ministrom, kierownikom urzędów centralnych, centralnym organizacjom spółdzielczym oraz prezydiom rad narodowych.

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1967 r.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

117

UCHWAŁA Nr 97 RADY MINISTRÓW

z dnia 5 maja 1967 r.

w sprawie krajowych staży naukowych i zawodowych dla pracowników naukowo-dydaktycznych, naukowo-badawczych oraz innych pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych gospodarki narodowej.

(*Monitor Polski z dnia 28 czerwca 1967 r. Nr 34, poz. 158*)

§ 1. Szkoły wyższe, instytucje naukowe lub naukowo-badawcze oraz jednostki organizacyjne gospodarki narodowej dysponujące wysoko kwalifikowaną kadrą specjalistów oraz wyposażeniem naukowo-technicznym — organizują i prowadzą staże naukowe i zawodowe dla pracowników naukowo-dydaktycznych i naukowo-badawczych zatrudnionych w szkołach wyższych, w Polskiej Akademii Nauk, w instytutach naukowo-badawczych i placówkach zaplecza naukowo-technicznego oraz dla innych pracowników zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych gospodarki narodowej.

§ 2. Staże, o których mowa w § 1, mają na celu:

1) umożliwienie pracownikom naukowo-dydaktycznym i naukowo-badawczym odbycia praktyki w zakładach produkcyjnych w celu zaznajomienia tych pracowników z nowoczesną technologią produkcji,

2) zaznajomienie pracowników naukowo-dydaktycznych i naukowo-badawczych z najnowszymi osiągnięciami w dziedzinie techniki i organizacji zarządzania w gospodarce narodowej,

3) umożliwienie rozwiązywania konkretnych zagadnień związanych z zakończeniem określonej pracy naukowej,

4) doskonalenie pracowników naukowo-badawczych w ośrodkach reprezentujących wysoki poziom naukowy oraz zaznajomienie ich z nowoczesnymi metodami pracy naukowej,

5) umożliwienie pracownikom naukowo-badawczym odbycia praktyki dydaktycznej w szkołach wyższych,

6) zaznajomienie pracowników jednostek organizacyjnych gospodarki narodowej z metodami pracy badawczej, organizacji przetwarzania danych, prowadzenia prac projektowych i konstrukcyjnych,

7) umożliwienie przeprowadzenia określonych doświadczeń naukowych przy wykorzystaniu aparatury naukowej.

§ 3. 1. Staż, o którym mowa w § 1, ustalany jest indywidualnie w zależności od konkretnych potrzeb na okres nie przekraczający 12 miesięcy.

2. W wypadkach szczególnie uzasadnionych staż może być przedłużony na dalszy okres nie przekraczający 6 miesięcy.

§ 4. 1. W okresie odbywania stażu pracownik otrzymuje w dotychczasowym miejscu pracy pełne uposażenie z dodatkami, jakie pobierał przed skierowaniem na staż. Dodatek za warunki szkodliwe dla zdrowia wypłaca się w razie odbywania stażu

w warunkach, w których dodatek ten jest przewidziany.

2. Pracownikowi skierowanemu na staż do ośrodka mieszczącego się poza miejscem jego stałego zamieszkania przysługuje zwrot kosztów podróży do miejsca stażu i z powrotem na zasadach obowiązujących w stosunku do pracowników państwowych. W uzasadnionych wypadkach w czasie trwania stażu mogą być pokrywane koszty przejazdu najtańszym publicznym środkiem lokomocji, jednak nie częściej niż raz w miesiącu.

3. Pracownikowi, o którym mowa w ust. 2, przysługuje bezpłatne zakwaterowanie przez jednostkę, w której staż jest prowadzony. W braku możliwości bezpłatnego zakwaterowania, pracownikowi przysługuje zwrot kosztów hotelu, gdy czas pobytu pracownika poza miejscem stałego zamieszkania nie przekracza dwóch miesięcy. Przy dłuższym pobycie przysługuje pracownikowi ryczałt na wynajęcie lokalu mieszkaniowego w wysokości nie przekraczającej 500 zł miesięcznie.

4. Pracownikom naukowo-dydaktycznym i naukowo-badawczym, skierowanym na staż do ośrodka mieszczącego się poza miejscem ich stałego zamieszkania, może być przyznane stypendium w wysokości 700 zł miesięcznie. W wypadkach szczególnie uzasadnionych, zwłaszcza warunkami rodzinnymi, stypendium może być podwyższone, jednak nie więcej niż do 1.200 zł miesięcznie.

5. Pracownikom jednostek organizacyjnych gospodarki narodowej, skierowanym na staż do ośrodka mieszczącego się poza miejscem ich stałego zamieszkania, może być w uzasadnionych wypadkach przyznany zamiast diet dodatek stażowy do uposażenia w wysokości do 700 zł miesięcznie. Dodatek ten wypłacany jest z osobowego funduszu płac jednostek organizacyjnych, które skierowały pracownika na staż, i nie podlega opodatkowaniu.

6. Stypendium, o którym mowa w ust. 4, nie może być przyznane, jeżeli pracownik w okresie odbywania stażu korzysta ze stypendium przewidzianego w art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 31 marca 1965 r. o stopniach naukowych i tytułach naukowych (Dz. U. Nr 14, poz. 101).

7. Stypendium, o którym mowa w ust. 4, płatne jest ze środków budżetowych przeznaczonych na kształcenie kadr naukowych i nie podlega opodatkowaniu.

8. Świadczenia pieniężne związane ze skierowaniem na staż, określone w ust. 1—5, pokrywa instytucja

kierująca pracownika na staż, natomiast koszty materiałowe oraz inne świadczenia związane z odbywaniem stażu pokrywa jednostka, w której staż jest odbywany.

§ 5. Decyzje o skierowaniu pracownika na staż, decyzje o przedłużeniu stażu oraz decyzje o ewentualnym przyznaniu stypendium lub dodatku stażowego do uposażenia wydają:

1) w szkołach wyższych — rektorzy szkół wyższych,

2) w placówkach Polskiej Akademii Nauk oraz w instytutach naukowo-badawczych — dyrektorzy (kierownicy) tych placówek (instytutów),

3) w innych jednostkach organizacyjnych — kierownicy jednostek nadrzędnych.

§ 6. 1. Osoba odbywająca staż pracuje pod bezpośrednią opieką kierownika jednostki lub wyznaczonego w tym celu pracownika o odpowiednich kwalifikacjach (kierownik stażu), w oparciu o indywidualny program stażu ustalony w drodze porozumienia między kierownikami jednostki delegującej i przyjmującej na staż.

2. Program stażu powinien zapewniać realizację zasad określonych w § 2. W zależności od charakteru i miejsca stażu w programie powinno być uwzględnione w szczególności:

1) prowadzenie własnych badań stażysty związanych z tematem pracy naukowo-badawczej, opracowywaną rozprawą doktorską bądź habilitacyjną,

2) uczestniczenie w planowych pracach naukowo-badawczych jednostki, w której odbywany jest staż,

3) uczestniczenie w zebraniach naukowych, seminariach, a także w zajęciach dydaktycznych, a ponadto, jeżeli staż odbywa się w ośrodkach przemysłowych —

4) zaznajomienie się z nowoczesną aparaturą stosowaną w przemyśle, technologią procesów produkcyjnych oraz ich organizacją,

5) uczestniczenie w ustalonym zakresie w pracach produkcyjnych ośrodka przemysłowego, w wydziałach i zakładach odpowiadających specjalizacji stażysty.

§ 7. 1. Po zakończeniu stażu kierownik jednostki wystawia pracownikowi, który odbywał staż, zaświadczenie o odbyciu stażu, stwierdzające rodzaj wykonanych prac oraz zawierające opinię o wynikach stażu.

2. Pracownik, który odbył staż, jest obowiązany do złożenia w swoim miejscu pracy sprawozdania z przebiegu stażu oraz przedstawienia uzyskanej opinii o wynikach stażu.

§ 8. 1. Osobie wyznaczonej do sprawowania opieki nad stażystą (kierownikowi stażu) instytucja kierująca pracownika na odbycie stażu wypłaca dodatkowe wynagrodzenie w wysokości i na zasadach ustalonych dla promotorów przewodów doktorskich.

2. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje osobie otrzymującej wynagrodzenie przewidziane dla promotora.

§ 9. W uzasadnionych wypadkach organ kierujący pracownika na staż może go odwołać ze stażu.

§ 10. Zasady kierowania żołnierzy zawodowych na staże oraz zasady odbywania staży w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej określi ten Minister.

§ 11. Wykonanie uchwały porucza się wszystkim ministrom (kierownikom urzędów centralnych) oraz Sekretarzowi Naukowemu Polskiej Akademii Nauk.

§ 12. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

118

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŻEGLUGI

z dnia 19 kwietnia 1967 r.

w sprawie kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich.

(Dziennik Ustaw z dnia 20 maja 1967 r. Nr 18, poz. 82)

Na podstawie art. 46 § 1 Kodeksu morskiego (Dz. U. z 1961 r. Nr 58, poz. 318) zarządza się, co następuje:

DZIAŁ I.

Przepisy wstępne.

§ 1. 1. Przepisy rozporządzenia określają kwalifikacje zawodowe członków załóg polskich statków morskich, wymagane dla zajmowania stanowisk oficerskich i nieoficerskich (marynarskich) w poszczególnych działach służby.

2. Posiadanie wymaganych kwalifikacji stwierdza się przyznaniem stopnia oficerskiego lub marynarskiego i wydaniem odpowiedniego dokumentu.

§ 2. Z zastrzeżeniem odmiennych przepisów niniejszego rozporządzenia stopnie oficerskie i marynarskie na polskich statkach morskich mogą uzyskać osoby posiadające obywatelstwo polskie.

§ 3. Osoby ubiegające się o stopnie oficerskie i ma-

rynarskie obowiązane są posiadać umiejętność pływania stwierdzoną odpowiednim dokumentem.

§ 4. Kwalifikacje zawodowe członków załóg statków rybackich oraz statków uprawiających żeglugę krajową, jak również kwalifikacje wymagane dla uprawiania żeglugi morskiej statkami sportowymi regulują odrębne przepisy.

DZIAŁ II.

Kwalifikacje oficerów.

Rozdział 1.

Przepis ogólny.

§ 5. Do uzyskania stopnia oficerskiego wymagane jest posiadanie świadectwa dojrzałości oraz spełnienie warunków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

Rozdział 2.

Oficerowie służby pokładowej.

§ 6. W służbie pokładowej ustala się następujące stopnie oficerskie:

- 1) porucznik żeglugi małej,
- 2) porucznik żeglugi wielkiej,
- 3) kapitan żeglugi małej,
- 4) kapitan żeglugi wielkiej.

§ 7. 1. W służbie pokładowej ustala się następujące stanowiska oficerskie:

- 1) asystent pokładowy — pomocnik kierownika statku nie pełniący samodzielnie służby,
- 2) IV oficer — pomocnik kierownika statku,
- 3) III oficer — pomocnik kierownika statku,
- 4) II oficer — pomocnik kierownika statku,
- 5) I oficer — zastępca kierownika statku, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych w żegludze wielkiej, na których jest on pomocnikiem kierownika statku,

6) starszy oficer — zastępca kierownika statku pasażerskiego w żegludze wielkiej lub szkolnego w żegludze wielkiej,

7) kapitan — kierownik statku.

2. Asystent pokładowy, który posiada dyplom oficera służby pokładowej, może pełnić samodzielnie służbę w porcie.

3. Na statkach pasażerskich, na których istnieje zawodowa straż pożarna, ustala się odrębne stanowisko oficera pożarowego, który jest komendantem tej straży.

§ 8. 1. Dla ustalenia uprawnień zawodowych i praktyki kwalifikacyjnej oficerów służby pokładowej rozróżnia się następujące rodzaje żeglugi morskiej:

- 1) żegluga przybrzeżna,
- 2) żegluga mała,
- 3) żegluga wielka.

2. Przez żeglugę przybrzeżną rozumie się żeglugę morską w odległości nie przekraczającej 20 mil morskich od linii brzegu morskiego Państwa Polskiego.

3. Przez żeglugę małą rozumie się żeglugę na Morzu Bałtyckim poza granicami żeglugi przybrzeżnej oraz na Morzu Północnym — do 62° szerokości geograficznej północnej i 8° długości geograficznej zachodniej, jak również żeglugę na wodach do linii łączącej Quessant (Francja) i Fastnet (Irlandia).

4. Przez żeglugę wielką rozumie się żeglugę na pozostałych obszarach morskich.

5. Żeglugę uprawianą w sposób ciągły z obcych portów o zasięgu przekraczającym 500 mil morskich traktuje się jako żeglugę wielką, a o zasięgu do 500 mil morskich — jako żeglugę małą.

§ 9. Do uzyskania stopnia oficerskiego w służbie pokładowej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia porucznika żeglugi małej:

1) ukończenie szkoły morskiej w specjalności służby pokładowej,

2) posiadanie 24-miesięcznej praktyki pływania na statku w charakterze członka załogi lub ucznia w dziale służby pokładowej, w tym co najmniej 6 miesięcy na stanowisku asystenta w żegludze wielkiej lub małej; pływanie w żegludze przybrzeżnej na statkach o tonażu 250 BRT i więcej może być zaliczone w stosunku 2 miesiące za 1 miesiąc wymaganej praktyki pływania, w ilości jednak nie większej niż 6 miesięcy tej praktyki,

albo

3) posiadanie 60-miesięcznej praktyki pływania na statku w charakterze członka załogi w dziale służby pokładowej, w tym co najmniej 12 miesięcy na stanowisku i w stopniu starszego marynarza i 6 miesięcy na stanowisku asystenta pokładowego w żegludze wielkiej lub małej; pływanie w żegludze przybrzeżnej na statkach o tonażu 250 BRT i więcej może być zaliczone w stosunku 2 miesiące za 1 miesiąc wymaganej praktyki pływania, w ilości jednak nie większej niż 12 miesięcy tej praktyki,

4) złożenie egzaminu teoretycznego i praktycznego;

2. do uzyskania stopnia porucznika żeglugi wielkiej:

1) posiadanie stopnia porucznika żeglugi małej,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowiskach oficerskich w dziale służby pokładowej; praktykę na stanowisku asystenta pokładowego zalicza się w ilości nie większej niż 6 miesięcy; pływanie w żegludze przybrzeżnej na statkach o tonażu 250 BRT i więcej może być zaliczone w stosunku 2 miesiące za 1 miesiąc wymaganej praktyki pływania, w ilości jednak nie większej niż 6 miesięcy tej praktyki,

3) osoby, które nie ukończyły szkoły morskiej w specjalności służby pokładowej, obowiązane są złożyć ponadto egzamin teoretyczny;

3. do uzyskania stopnia kapitana żeglugi małej:

1) posiadanie stopnia porucznika żeglugi wielkiej,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowiskach oficerskich w dziale służby pokładowej, w tym co najmniej 12 miesięcy w żegludze wielkiej; pływanie w żegludze przybrzeżnej na stanowisku co najmniej kierownika (kapitana) statku pasażerskiego o tonażu co najmniej 250 BRT może być zaliczone w stosunku 2 miesiące za 1 miesiąc wymaganej praktyki pływania, w ilości jednak nie większej niż 6 miesięcy tej praktyki,

3) złożenie egzaminu;

4. do uzyskania stopnia kapitana żeglugi wielkiej:

1) posiadanie stopnia kapitana żeglugi małej,

2) posiadanie dodatkowej 18-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku zastępcy kierownika statku (kapitana) w żegludze wielkiej; do wymaganej praktyki może być zaliczony okres pływania na stanowisku kierownika statku (kapitana) w żegludze małej, nie przekraczający jednak 9 miesięcy,

3) złożenie egzaminu.

§ 10. 1. Stanowisko oficera pożarowego, przewidziane w § 7 ust. 3, może zajmować osoba posiadająca następujące kwalifikacje:

1) kwalifikacje zawodowe oficera pożarnictwa,

2) 36-miesięczną praktykę na stanowisku inspektora ochrony przeciwpożarowej w przedsiębiorstwach żeglugi morskiej, urzędach morskich lub w Głównym Inspektoracie Ochrony Przeciwpożarowej Ministerstwa Żeglugi albo na stanowisku oficerskim w portowych strażach pożarnych portów I klasy lub w zawodowych strażach pożarnych stoczni morskich.

2. Asystentem pokładowym może być absolwent szkoły morskiej w specjalności służby pokładowej posiadający 15 miesięcy praktyki pływania wymaganej do uzyskania stopnia porucznika żeglugi małej bądź osoba, która złożyła egzamin teoretyczny wymagany do uzyskania stopnia porucznika żeglugi małej i posiada 48 miesięcy praktyki pływania wymaganej do uzyskania tego stopnia.

§ 11. Ustala się następujące uprawnienia zawodowe oficerów służby pokładowej:

1. Porucznik żeglugi małej może być:

1) zastępcą kierownika statku (kapitana) w żegludze małej na każdym statku do 500 BRT, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych, jeżeli posiada 24-miesięczną praktykę pływania na stanowiskach oficerskich w służbie pokładowej,

2) II oficerem w żegludze małej na każdym statku, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych ponad 500 BRT,

3) III oficerem w każdej żegludze i na każdym statku, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych w żegludze wielkiej,

4) IV oficerem w każdej żegludze i na każdym statku.

2. Porucznik żeglugi wielkiej może być:

1) kierownikiem statku (kapitanem) w żegludze małej na każdym statku do 500 BRT, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych, jeżeli posiada 12-miesięczną praktykę pływania na stanowisku I oficera,

2) zastępcą kierownika statku (kapitana) w żegludze małej na każdym statku, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych ponad 500 BRT,

3) II oficerem w każdej żegludze i na każdym statku, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych w żegludze wielkiej,

4) III oficerem w każdej żegludze i na każdym statku.

3. Kapitan żeglugi małej może być:

1) kierownikiem statku (kapitanem) w żegludze małej na każdym statku, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych ponad 500 BRT,

2) zastępcą kierownika statku (kapitana) w każdej żegludze i na każdym statku, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych w żegludze wielkiej,

3) II oficerem w każdej żegludze i na każdym statku.

4. Kapitan żeglugi wielkiej może być:

1) kierownikiem statku (kapitanem) w każdej żegludze i na każdym statku, jednakże warunkiem zajmowania tego stanowiska na statkach pasażerskich i szkolnych w żegludze wielkiej jest posiadanie 48-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku kierownika (kapitana) na innych statkach w tej żegludze,

2) zastępcą kierownika statku (kapitana) w każdej żegludze i na każdym statku, jednakże warunkiem zajmowania tego stanowiska na statkach pasażerskich i szkolnych w żegludze wielkiej jest posiadanie 24-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku I oficera na innych statkach w tej żegludze,

3) I oficerem na statku pasażerskim i szkolnym w żegludze wielkiej.

Rozdział 3.

Oficerowie służby mechanicznej.

§ 12. W służbie mechanicznej ustala się następujące stopnie oficerskie:

- 1) oficer mechanik okrętowy IV klasy,
- 2) oficer mechanik okrętowy III klasy,
- 3) oficer mechanik okrętowy II klasy,
- 4) oficer mechanik okrętowy I klasy.

§ 13. 1. W służbie mechanicznej ustala się następujące stanowiska oficerskie:

1) asystent maszynowy — pomocnik kierownika maszyn nie pełniący samodzielnie służby,

- 2) IV mechanik — pomocnik kierownika maszyn,
- 3) III mechanik — pomocnik kierownika maszyn,
- 4) II mechanik — zastępca kierownika maszyn,
- 5) I mechanik — kierownik maszyn na statkach II, III i IV kategorii,

6) starszy mechanik — kierownik maszyn na statkach I kategorii.

2. Asystent maszynowy, który posiada dyplom oficera służby mechanicznej, może pełnić samodzielną służbę w porcie.

3. Na statkach pasażerskich w żegludze wielkiej I mechanik jest zastępcą kierownika maszyn, a II mechanik — pomocnikiem kierownika maszyn.

§ 14. W zakresie uprawnień zawodowych i praktyki kwalifikacyjnej oficerów służby mechanicznej rozróżnia się 4 kategorie statków morskich:

kategoria IV — statki o mocy głównych silników parowych poniżej 600 KM oraz statki o mocy głównych silników spalinowych poniżej 400 KM,

kategoria III — statki o mocy głównych silników parowych od 600 do 1.500 KM oraz statki o mocy głównych silników spalinowych od 400 do 1.200 KM,

kategoria II — statki o mocy głównych silników parowych od 1.500 do 3.000 KM oraz statki o mocy głównych silników spalinowych od 1.200 do 2.500 KM,

kategoria I — statki o mocy głównych silników parowych powyżej 3.000 KM oraz statki o mocy głównych silników spalinowych powyżej 2.500 KM.

§ 15. Do uzyskania stopnia oficerskiego w służbie mechanicznej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia oficera mechanika okrętowego IV klasy:

1) ukończenie szkoły morskiej w specjalności służby mechanicznej,

2) posiadanie 24-miesięcznej praktyki, w tym 15 miesięcy pływania na statku w charakterze członka załogi lub ucznia w dziale służby mechanicznej, z tego co najmniej 6 miesięcy na stanowisku asystenta oraz 9 miesięcy praktyki w warsztatach mechanicznych, w tym co najmniej 3 miesiące praktyki stoczniowej przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych; praktykę w warsztatach szkoły morskiej w specjalności służby mechanicznej oraz przy instalowaniu siłowni okrętowych na statkach i przy remontach klasy 4-letniej traktuje się jak praktykę w warsztatach mechanicznych,

albo

3) posiadanie stopnia smarownika okrętowego lub motorzysty okrętowego,

4) posiadanie 60-miesięcznej praktyki pływania na statku w charakterze członka załogi maszynowej, w tym 18 miesięcy na stanowisku smarownika okrętowego lub motorzysty okrętowego i 6 miesięcy na stanowisku asystenta maszynowego; 24 miesiące pływania mogą być zastąpione praktyką w warsztatach mechanicznych, stoczniach lub przy budowie albo naprawie maszyn okrętowych,

5) złożenie egzaminu teoretycznego i praktycznego;

2. do uzyskania stopnia oficera mechanika okrętowego III klasy:

1) posiadanie stopnia oficera mechanika okrętowego IV klasy,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowiskach oficerskich w służbie mechanicznej na statkach co najmniej III kategorii; praktykę na stanowisku asystenta maszynowego zalicza się w ilości 6 miesięcy,

3) osoby, które nie ukończyły szkoły morskiej w specjalności służby mechanicznej lub które nie posiadają równorzędnych uprawnień (§ 16), obowiązane są złożyć ponadto egzamin teoretyczny;

3. do uzyskania stopnia oficera mechanika okrętowego II klasy:

1) posiadanie stopnia oficera mechanika okrętowego III klasy,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowiskach oficerskich w służbie mechanicznej, w tym 12 miesięcy na stanowisku kierownika maszyn na statkach III kategorii lub zastępcy kierownika maszyn na statkach II kategorii albo III mechanika na statkach I kategorii,

3) osoby, które nie ukończyły szkoły morskiej w specjalności służby mechanicznej lub które nie posiadają równorzędnych uprawnień (§ 16), obowiązane są złożyć ponadto egzamin teoretyczny;

4. do uzyskania stopnia oficera mechanika okrętowego I klasy:

1) posiadanie stopnia oficera mechanika okrętowego II klasy,

2) posiadanie dodatkowej 18-miesięcznej praktyki pływania na stanowiskach oficerskich w służbie mechanicznej, w tym 9 miesięcy na stanowisku kierownika maszyn na statkach II kategorii lub zastępcy kierownika maszyn na statkach I kategorii,

3) złożenie egzaminu.

§ 16. 1. Osoby posiadające dyplom inżyniera mechanika ze specjalnością budowy maszyn lub siłowni okrętowych mogą uzyskać stopień oficera mechanika okrętowego IV klasy po spełnieniu warunków przewidzianych w § 15 ust. 1 pkt 2 oraz po złożeniu egzaminu praktycznego.

2. Osoby posiadające świadectwo technika budowy okrętów ze specjalnością budowy maszyn i siłowni okrętowych mogą uzyskać stopień oficera mechanika okrętowego IV klasy na warunkach określonych w ust. 1, z tym że okres praktyki wymagany do uzyskania tego stopnia jest dłuższy o dodatkowe 9 miesięcy pływania w charakterze członka załogi w dziale służby mechanicznej oraz o 6 miesięcy praktyki w warsztatach mechanicznych przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych.

3. Osoby określone w ust. 1 i 2 po uzyskaniu stopnia oficera mechanika okrętowego IV klasy mogą uzyskać następne stopnie w służbie mechanicznej na warunkach określonych w § 15 dla absolwentów szkoły morskiej.

§ 17. Asystentem maszynowym może być:

1) absolwent szkoły morskiej w specjalności służby mechanicznej bądź osoba posiadająca dyplom inżyniera mechanika ze specjalnością budowy maszyn lub siłowni okrętowych, jeżeli posiadają 6-miesięczną praktykę pływania na statku w charakterze członka załogi lub ucznia w dziale służby mechanicznej oraz 9-miesięczną praktykę warsztatową i stoczniową; połowa wymaganej praktyki warsztatowej i stoczniowej może być zastąpiona dodatkową prak-

tyką pływania w charakterze członka załogi lub ucznia w dziale służby mechanicznej,

2) osoba posiadająca świadectwo technika budowy okrętów ze specjalnością budowy maszyn i siłowni okrętowych, która posiada 12-miesięczną praktykę pływania na statku w charakterze członka załogi w dziale służby mechanicznej oraz 15-miesięczną praktykę warsztatową i stoczniową; połowa wymaganej praktyki warsztatowej i stoczniowej może być zastąpiona dodatkową praktyką pływania w charakterze członka załogi lub ucznia w dziale służby mechanicznej,

3) osoba, która złożyła egzamin teoretyczny wymagany do uzyskania stopnia oficera mechanika okrętowego IV klasy oraz posiada 48-miesięczną praktykę pływania lub 24-miesięczną praktykę pływania i 24-miesięczną praktykę warsztatową i stoczniową, wymagane do uzyskania stopnia oficera mechanika okrętowego IV klasy.

§ 18. Ustala się następujące uprawnienia zawodowe oficerów służby mechanicznej:

1. Oficer mechanik okrętowy IV klasy może być:

1) kierownikiem maszyn na statkach IV kategorii, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych,

2) zastępcą kierownika maszyn na statkach III kategorii, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych,

3) III mechanikiem na statkach II kategorii,

4) IV mechanikiem na statkach I kategorii.

2. Oficer mechanik okrętowy III klasy może być:

1) kierownikiem maszyn na statkach III kategorii, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych,

2) zastępcą kierownika maszyn na statkach II kategorii, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych,

3) III mechanikiem na wszystkich statkach.

3. Oficer mechanik okrętowy II klasy może być:

1) kierownikiem maszyn na statkach II kategorii, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych,

2) zastępcą kierownika maszyn na wszystkich statkach, z wyjątkiem statków pasażerskich i szkolnych I kategorii.

4. Oficer mechanik okrętowy I klasy może być kierownikiem maszyn na wszystkich statkach, jednak do zajmowania stanowiska kierownika maszyn na statkach pasażerskich i szkolnych I kategorii wymagane jest posiadanie 24-miesięcznej praktyki na stanowisku kierownika maszyn na innych statkach.

Rozdział 4.

Oficerowie służby elektrycznej.

§ 19. W służbie elektrycznej ustala się następujące stopnie oficerskie:

1) oficer elektryk okrętowy III klasy,

2) oficer elektryk okrętowy II klasy,

3) oficer elektryk okrętowy I klasy.

§ 20. W służbie elektrycznej ustala się następujące stanowiska oficerskie:

1) asystent elektryk — pomocnik kierownika maszyn do spraw elektrycznych,

2) III elektryk — pomocnik kierownika maszyn do spraw elektrycznych,

3) II elektryk — pomocnik kierownika maszyn do spraw elektrycznych,

4) I elektryk — zastępca kierownika maszyn do spraw elektrycznych.

§ 21. Dla ustalenia uprawnień zawodowych ofi-

cerów służby elektrycznej rozróżnia się 4 kategorie statków morskich:

- kategoria IV — statki o łącznej mocy zainstalowanych urządzeń elektrycznych od 180 kW do 500 kW oraz poniżej 180 kW, lecz o pojemności ponad 5.000 BRT,
- kategoria III — statki o łącznej mocy zainstalowanych urządzeń elektrycznych od 500 kW do 1.200 kW,
- kategoria II — statki o łącznej mocy zainstalowanych urządzeń elektrycznych od 1.200 kW do 2.500 kW,
- kategoria I — statki o łącznej mocy zainstalowanych urządzeń elektrycznych ponad 2.500 kW.

§ 22. Do uzyskania stopnia oficerskiego w służbie elektrycznej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia oficera elektryka okrętowego III klasy:

1) ukończenie szkoły morskiej w specjalności służby elektrycznej albo posiadanie dyplomu inżyniera elektryka specjalności elektrotechniki przemysłowej lub technika elektryka specjalności elektrotechniki morskiej,

2) posiadanie odpowiedniej praktyki; okres praktyki wymaganej od absolwentów szkoły morskiej i inżynierów wynosi 18 miesięcy, w tym 9 miesięcy pływania na statku w charakterze członka załogi lub ucznia w dziale służby elektrycznej i 9 miesięcy w warsztatach szkolnych, okrętowych lub stoczniach przy naprawie lub instalowaniu okrętowych urządzeń elektrycznych; okres praktyki wymaganej od techników wynosi 27 miesięcy, w tym 15 miesięcy pływania i 12 miesięcy w warsztatach lub stoczniach; dwie trzecie wymaganej w obu wypadkach praktyki w warsztatach szkolnych, okrętowych lub stoczniach mogą być zastąpione dodatkową praktyką pływania albo podwójną ilością praktyki w dowolnych warsztatach elektrycznych,

3) złożenie egzaminu praktycznego albo:

4) posiadanie dyplomu inżyniera elektryka lub technika elektryka silnoprowadzącego,

5) posiadanie odpowiedniej praktyki; okres praktyki wymaganej od inżynierów wynosi 24 miesiące, w tym 12 miesięcy pływania na statku w charakterze członka załogi w dziale służby elektrycznej i 12 miesięcy w warsztatach szkolnych, okrętowych lub stoczniach przy naprawie lub instalowaniu okrętowych urządzeń elektrycznych; okres praktyki wymaganej od techników wynosi odpowiednio 30 miesięcy, w tym 15 miesięcy pływania i 15 miesięcy w warsztatach lub stoczniach; dwie trzecie wymaganej w obu wypadkach praktyki w warsztatach szkolnych, okrętowych lub stoczniach mogą być zastąpione dodatkową praktyką pływania albo podwójną ilością praktyki w dowolnych warsztatach elektrycznych,

6) złożenie egzaminu teoretycznego z elektrotechniki okrętowej oraz egzaminu praktycznego, albo:

7) posiadanie 60-miesięcznej praktyki pływania na statku w służbie elektrycznej; 24 miesiące tej praktyki mogą być zastąpione praktyką w warsztatach okrętowych lub stoczniach przy naprawie lub instalowaniu okrętowych urządzeń elektrycznych,

8) złożenie egzaminu teoretycznego i praktycznego; 2. do uzyskania stopnia oficera elektryka okrętowego II klasy:

1) posiadanie stopnia oficera elektryka okrętowego III klasy,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku oficera elektryka okrętowego;

3. do uzyskania stopnia oficera elektryka okrętowego I klasy:

1) posiadanie stopnia oficera elektryka okrętowego II klasy,

2) posiadanie dodatkowej 18-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku oficera elektryka okrętowego,

3) złożenie egzaminu.

§ 23. 1. Asystentem elektrykiem może być:

1) absolwent szkoły morskiej w specjalności służby elektrycznej bądź inżynier elektryk specjalności elektrotechniki przemysłowej lub elektryk specjalności elektrotechniki morskiej,

2) inżynier elektryk lub technik elektryk silnoprowadzący, którzy złożyli egzamin teoretyczny z elektrotechniki okrętowej,

3) elektromonter okrętowy, który złożył egzamin teoretyczny wymagany do uzyskania dyplomu oficera elektryka okrętowego III klasy.

2. Osoby wymienione w ust. 1 powinny posiadać ponadto: absolwenci szkoły morskiej i inżynierowie co najmniej połowę, a technicy i elektromonterzy co najmniej dwie trzecie praktyki wymaganej od nich na stopień oficera elektryka okrętowego III klasy.

§ 24. Ustala się następujące uprawnienia zawodowe oficerów elektryków okrętowych:

1. Oficer elektryk okrętowy III klasy może być:

1) I elektrykiem na statku IV i III kategorii,

2) II elektrykiem na statku II kategorii,

3) III elektrykiem na statku I kategorii.

2. Oficer elektryk okrętowy II klasy może być:

1) I elektrykiem na statkach II kategorii,

2) II elektrykiem na statkach I kategorii, jeżeli posiada 12 miesięcy praktyki na stanowisku II elektryka na statkach II kategorii.

3. Oficer elektryk okrętowy I klasy może być I elektrykiem na wszystkich statkach, jednak do zajmowania tego stanowiska na statkach pasażerskich i szkolnych I kategorii wymagane jest posiadanie 24-miesięcznej praktyki na stanowisku I elektryka na innych statkach.

Rozdział 5.

Oficerowie służby radiokomunikacyjnej.

§ 25. W służbie radiokomunikacyjnej ustala się następujące stopnie oficerskie:

1) radiooficer okrętowy II klasy,

2) radiooficer okrętowy I klasy.

§ 26. W służbie radiokomunikacyjnej ustala się następujące stanowiska oficerskie:

1) asystent radiooficera nie pełniący samodzielnie służby,

2) II radiooficer,

3) I radiooficer.

§ 27. Dla ustalenia uprawnień zawodowych i praktyki kwalifikacyjnej oficerów służby radiokomunikacyjnej rozróżnia się następujące kategorie statków:

kategoria I — statki pasażerskie, uprawiające że-

gludę poza granicami żeglugi przybrzeżnej, oraz statki ratownicze i szkolne — uprawiające żegludę wielką,

kategoria II — wszystkie inne statki.

§ 28. Do uzyskania stopnia oficera w służbie radiokomunikacyjnej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia radioofficera okrętowego II klasy:

1) ukończenie szkoły morskiej w specjalności służby radiokomunikacyjnej albo posiadanie dyplomu inżyniera elektronika lub technika specjalności radiotechnicznej,

2) posiadanie świadectwa radiotelegrafisty 2 klasy przewidzianego w obowiązujących w tym zakresie przepisach,

3) posiadanie 18-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku asystenta radioofficera; na poczet tej praktyki może być zaliczona praca w charakterze radiooperatora na stacjach nadbrzeżnych w stosunku 2 miesięcy pracy za 1 miesiąc wymaganej praktyki, zaliczenie to nie może jednak przekraczać 6 miesięcy wymaganej praktyki;

2. do uzyskania stopnia radioofficera okrętowego I klasy:

1) posiadanie stopnia radioofficera okrętowego II klasy,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku II radioofficera,

3) złożenie egzaminu przewidzianego w przepisach o świadectwach operatorów radiowych, uprawniającego do otrzymania świadectwa radiotelegrafisty I klasy w służbie morskiej.

§ 29. Asystentem radioofficera może być absolwent szkoły morskiej w specjalności służby radio-komunikacyjnej, inżynier elektronika lub technik specjalności radiotechnicznej, którzy złożyli egzamin wymagany do uzyskania świadectwa radiotelegrafisty 2 klasy w służbie morskiej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

§ 30. Ustala się następujące uprawnienia zawodowe oficerów służby radiokomunikacyjnej:

1. Radiooficer II klasy może być:

1) I radiooficerem na statkach II kategorii,

2) II radiooficerem na statkach I kategorii.

2. Radiooficer I klasy może być I radiooficerem na wszystkich statkach, jednak do zajmowania tego stanowiska na statkach pasażerskich i szkolnych I kategorii wymagane jest posiadanie 24-miesięcznej praktyki na stanowisku I radioofficera na innych statkach.

Rozdział 6.

Oficerowie służby administracyjno-gospodarczej.

§ 31. W służbie administracyjno-gospodarczej ustala się następujące stopnie oficerskie:

1) intendent III klasy,

2) intendent II klasy,

3) intendent I klasy.

§ 32. Dla ustalenia uprawnień zawodowych i praktyki kwalifikacyjnej oficerów służby administracyjno-gospodarczej rozróżnia się następujące kategorie statków morskich:

kategoria I — statki pasażerskie i szkolne w żegludzie wielkiej,

kategoria II — statki pasażerskie i szkolne w że-

gludzie małej oraz statki do przewozu ładunku, na których załoga wynosi 40 osób i więcej oraz poniżej 40 osób, jeżeli przewożą również pasażerów,

kategoria III — wszystkie inne statki.

§ 33. 1. W służbie administracyjno-gospodarczej ustala się następujące stanowiska oficerskie:

1) asystent administracyjno-gospodarczy,

2) ochmistrz,

3) starszy ochmistrz,

4) płatnik,

5) intendent.

2. Poza stanowiskami wymienionymi w ust. 1 mogą być na statkach pasażerskich utworzone stanowiska dodatkowe, jeżeli uzasadnia to wielkość statku i rodzaj uprawianej przez statek żeglugi. Rodzaje stanowisk dodatkowych i wymagane do ich zajmowania kwalifikacje zawodowe zatwierdza urząd morski na wniosek armatora uzgodniony z Zarządem Głównym Związku Zawodowego Marynarzy i Portowców.

§ 34. Do uzyskania stopnia oficerskiego w służbie administracyjno-gospodarczej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia intendenta III klasy:

1) ukończenie szkoły zawodowej typu technikum gastronomicznego lub hotelarskiego albo innej szkoły średniej o kierunku ekonomicznym lub handlowym,

2) posiadanie 18-miesięcznej praktyki pływania w charakterze członka załogi w dziale służby administracyjno-gospodarczej, w tym 6 miesięcy na stanowisku stewarda lub asystenta administracyjno-gospodarczego,

3) złożenie egzaminu praktycznego albo:

4) posiadanie 36-miesięcznej praktyki pływania w charakterze członka załogi w służbie administracyjno-gospodarczej, w tym 24 miesiące na stanowisku stewarda lub asystenta administracyjno-gospodarczego,

5) złożenie egzaminu teoretycznego i praktycznego, albo:

6) posiadanie 36-miesięcznego stażu pracy w dziale głównego intendenta przedsiębiorstwa żegludowego na stanowisku inspektora pełniącego nadzór w zakresie zaopatrzenia w żywność i żywienia na statkach,

7) odbycie 8-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku stewarda lub asystenta administracyjno-gospodarczego,

8) złożenie egzaminu praktycznego;

2. do uzyskania stopnia intendenta II klasy:

1) posiadanie stopnia intendenta III klasy,

2) posiadanie dodatkowej 12-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku oficera służby administracyjno-gospodarczej na statkach,

3) złożenie egzaminu;

3. do uzyskania stopnia intendenta I klasy:

1) posiadanie stopnia intendenta II klasy,

2) posiadanie dodatkowej 12-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku oficera służby administracyjno-gospodarczej na statkach co najmniej II kategorii,

3) złożenie egzaminu.

§ 35. Asystentem administracyjno-gospodarczym może być osoba, która odpowiada warunkom wyma-

gany w myśl § 34 ust. 1 pkt 1 lub 6 i posiada trzy czwarte praktyki pływania wymaganej odpowiednio w pkt 2 i 7, albo osoba, która złożyła egzamin teoretyczny wymagany do uzyskania stopnia intendenta III klasy i posiada trzy czwarte praktyki pływania wymaganej w myśl § 34 ust. 1 pkt 4.

§ 36. Ustala się następujące uprawnienia zawodowe oficerów służby administracyjno-gospodarczej:

1) intendent III klasy może być ochmistrem na statkach III kategorii oraz asystentem administracyjno-gospodarczym na statkach pasażerskich w żegludze wielkiej,

2) intendent II klasy może zajmować każde stanowisko w służbie administracyjno-gospodarczej na statkach z wyjątkiem stanowiska intendenta,

3) intendent I klasy może zajmować każde stanowisko w służbie administracyjno-gospodarczej na każdym statku.

DZIAŁ III.

Kwalifikacje marynarzy.

Rozdział 1.

Przepis ogólny.

§ 37. Do uzyskania stopnia marynarskiego wymagane jest posiadanie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej oraz spełnienie warunków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu.

Rozdział 2.

Marynarze służby pokładowej.

§ 38. W służbie pokładowej ustala się następujące stopnie marynarskie:

- 1) młodszy marynarz,
- 2) marynarz pokładowy,
- 3) starszy marynarz,
- 4) cieśla okrętowy,
- 5) bosman.

§ 39. W służbie pokładowej ustala się następujące stanowiska marynarskie:

- 1) młodszy marynarz,
- 2) marynarz pokładowy,
- 3) marynarz-strażak,
- 4) starszy marynarz,
- 5) starszy marynarz-strażak,
- 6) strażak okrętowy — na statkach pasażerskich i na zbiornikowcach,
- 7) starszy strażak okrętowy — na statkach pasażerskich i na zbiornikowcach,
- 8) sternik,
- 9) magazynier pokładowy,
- 10) nurek okrętowy,
- 11) cieśla okrętowy,
- 12) bosman,
- 13) żaglomistrz (na statku szkolnym),
- 14) starszy bosman.

§ 40. Do uzyskania stopni marynarskich w służbie pokładowej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia młodszego marynarza — odbycie 1-miesięcznego stażu pracy na statku w rezerwie armatora;

2. do uzyskania stopnia marynarza pokładowego:

- 1) posiadanie stopnia młodszego marynarza,
- 2) posiadanie 12-miesięcznej praktyki na stanowisku młodszego marynarza;

3. do uzyskania stopnia starszego marynarza:

- 1) posiadanie ukończonych 18 lat życia,
- 2) posiadanie stopnia marynarza pokładowego,

3) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki na stanowisku marynarza pokładowego,

4) posiadanie świadectwa ratownika,

5) złożenie egzaminu;

4. do uzyskania stopnia cieśli okrętowego:

1) posiadanie stopnia starszego marynarza,

2) posiadanie kwalifikacji cieśli, stwierdzone świadectwem lub złożeniem egzaminu;

5. do uzyskania stopnia bosmana:

1) posiadanie stopnia starszego marynarza,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki na stanowisku starszego marynarza,

3) złożenie egzaminu.

§ 41. Do zajmowania poszczególnych stanowisk w służbie pokładowej ustalonych w § 39 wymagane są następujące warunki:

1) stanowiska młodszego marynarza, marynarza pokładowego, starszego marynarza, cieśli okrętowego i bosmana mogą zajmować osoby posiadające odpowiednio takie same stopnie,

2) stanowisko marynarza-strażaka może zajmować osoba posiadająca stopień marynarski w służbie pokładowej oraz odpowiednie przeszkolenie pożarnicze,

3) stanowisko starszego marynarza-strażaka może zajmować starszy marynarz posiadający ukończony odpowiedni kurs pożarniczy lub stopień zawodowego podoficera pożarnictwa,

4) stanowisko strażaka okrętowego i starszego strażaka okrętowego na statkach pasażerskich i na zbiornikowcach mogą zajmować osoby posiadające kwalifikacje zawodowe podoficera pożarnictwa oraz:

a) dla stanowiska strażaka okrętowego — odpowiednio, zakończone złożeniem egzaminu przeszkolenie ze znajomości statku, jego mechanizmów i urządzeń związanych z bezpieczeństwem przeciwpożarowym oraz z organizacją pracy na statku,

b) dla stanowiska starszego strażaka okrętowego — dodatkową 24-miesięczną praktykę pływania na stanowisku strażaka okrętowego,

5) stanowisko sternika może zajmować osoba, która posiada stopień co najmniej starszego marynarza,

6) stanowisko magazyniera pokładowego może zajmować osoba, która posiada stopień bosmana,

7) stanowisko nurka okrętowego może zajmować osoba posiadająca kwalifikacje nurka zawodowego i stopień starszego marynarza,

8) stanowisko żaglomistrza (na statkach szkolnych) może zajmować osoba, która posiada stopień bosmana,

9) stanowisko starszego bosmana może zajmować osoba, która posiada stopień bosmana i co najmniej 24-miesięczną praktykę pływania na stanowisku bosmana.

Rozdział 3.

Marynarze służby mechanicznej i elektrycznej.

§ 42. 1. W służbie mechanicznej i elektrycznej ustala się następujące stopnie i stanowiska marynarskie:

- 1) pomocnik palacza okrętowego,
- 2) palacz okrętowy, młodszy motorzysta okrętowy,
- 3) smarownik okrętowy, motorzysta okrętowy, elektromonter okrętowy,
- 4) magazynier maszynowy okrętowy.

2. Do zajmowania poszczególnych stanowisk marynarskich w służbie mechanicznej i elektrycznej

wymagane jest posiadanie odpowiednio takiego samego stopnia.

§ 43. Do uzyskania stopni marynarskich w służbach mechanicznej i elektrycznej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia pomocnika palacza okrętowego:

1) posiadanie tytułu robotnika wykwalifikowanego w zakresie zawodów metalowych albo ukończenie co najmniej zasadniczej szkoły metalowej,

2) odbycie 1-miesięcznego stażu pracy na statku w rezerwie armatora;

2. do uzyskania stopnia palacza okrętowego:

1) posiadanie stopnia pomocnika palacza okrętowego,

2) posiadanie 12-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku pomocnika palacza okrętowego,

3) złożenie egzaminu;

3. do uzyskania stopnia młodszego motorzysty okrętowego:

1) posiadanie tytułu robotnika wykwalifikowanego w zakresie zawodów mechanicznych albo ukończenie co najmniej zasadniczej szkoły mechanicznej,

2) posiadanie 24-miesięcznej praktyki w warsztatach mechanicznych przy remoncie silników spalinyowych,

3) odbycie 1-miesięcznego stażu pracy na statku w rezerwie armatora lub ukończenie kursu przygotowawczego z zakresu okrętowych silników spalinyowych zakończone złożeniem egzaminu;

4. do uzyskania stopnia elektromontera okrętowego:

1) posiadanie świadectwa ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej elektrycznej lub złożenie egzaminu z zakresu wymaganego od elektromontera okrętowego,

2) posiadanie 24-miesięcznej praktyki w zawodzie elektrotechnicznym,

3) posiadanie 24-miesięcznej praktyki przy remoncie okrętowych urządzeń elektrycznych; dwie trzecie tej praktyki mogą być zastąpione podwójną ilością praktyki w dowolnych warsztatach elektrycznych;

5. do uzyskania stopnia smarownika okrętowego:

1) posiadanie stopnia palacza okrętowego,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na stanowisku palacza okrętowego,

3) złożenie egzaminu;

6. do uzyskania stopnia motorzysty okrętowego:

1) posiadanie stopnia młodszego motorzysty okrętowego,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku młodszego motorzysty okrętowego,

3) złożenie egzaminu

albo:

4) posiadanie stopnia palacza okrętowego,

5) posiadanie co najmniej 36-miesięcznej praktyki pływania w służbie maszynowej, w tym 12 miesięcy na stanowisku palacza okrętowego,

6) złożenie egzaminu,

albo:

7) posiadanie stopnia smarownika,

8) złożenie egzaminu;

7. do uzyskania stopnia magazyniera maszynowego okrętowego:

1) posiadanie stopnia smarownika okrętowego lub stopnia motorzysty okrętowego,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku smarownika okrętowego lub motorzysty okrętowego.

Rozdział 4.

Marynarze służby radiokomunikacyjnej.

§ 44. W służbie radiokomunikacyjnej ustala się następujące stopnie marynarskie:

1) radiotelefonista II klasy,

2) radiotelefonista I klasy.

§ 45. W służbie radiokomunikacyjnej ustala się następujące stanowiska marynarskie:

1) II radiotelefonista,

2) I radiotelefonista.

§ 46. Do uzyskania stopnia radiotelefonisty wymagane jest:

1. do uzyskania stopnia radiotelefonisty II klasy:

1) posiadanie świadectwa radiotelefonisty przewidzianego w obowiązujących w tym zakresie przepisach,

2) posiadanie 3-miesięcznej praktyki przy obsłudze radiotelefonu okrętowego;

2. do uzyskania stopnia radiotelefonisty I klasy:

1) posiadanie stopnia radiotelefonisty II klasy,

2) posiadanie dodatkowej 3-miesięcznej praktyki przy obsłudze radiotelefonu okrętowego.

Rozdział 5.

Marynarze służby administracyjno-gospodarczej.

§ 47. 1. W służbie administracyjno-gospodarczej ustala się następujące stopnie i stanowiska marynarskie:

1) pomocnik kucharza okrętowego, pomocnik stewarda,

2) młodszy kucharz okrętowy, młodszy steward,

3) kucharz okrętowy, steward.

2. Poza stanowiskami ustalonymi w ust. 1 mogą być na statkach pasażerskich utworzone stanowiska dodatkowe, jeżeli uzasadnia to wielkość statku i rodzaj uprawianej przez statek żeglugi. Rodzaje stanowisk dodatkowych i wymagane do ich zajmowania kwalifikacje zawodowe zatwierdza urząd morski na wniosek armatora uzgodniony z Zarządem Głównym Związku Zawodowego Marynarzy i Portowców.

§ 48. Do uzyskania stopnia marynarskiego w służbie administracyjno-gospodarczej wymagane są następujące warunki:

1. do uzyskania stopnia pomocnika kucharza okrętowego lub pomocnika stewarda — odbycie 1-miesięcznego stażu pracy na statku w rezerwie armatora;

2. do uzyskania stopnia młodszego kucharza okrętowego:

1) posiadanie stopnia pomocnika kucharza okrętowego,

2) posiadanie 12-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku pomocnika kucharza okrętowego,

3) złożenie egzaminu

albo:

4) posiadanie kwalifikacji czeladnika kucharskiego,

5) posiadanie 3-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku pomocnika kucharza okrętowego,

albo:

6) ukończenie zasadniczej szkoły zawodowej o kierunku gastronomicznym,

7) posiadanie 3-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku pomocnika kucharza okrętowego;

3. do uzyskania stopnia młodszego stewarda:

1) posiadanie stopnia pomocnika stewarda,

2) posiadanie 12-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku pomocnika stewarda,

3) złożenie egzaminu

albo:

4) ukończenie zasadniczej szkoły zawodowej o kierunku gastronomicznym lub hotelarskim,

5) posiadanie 3-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku pomocnika stewarda;

4. do uzyskania stopnia kucharza okrętowego:

1) posiadanie stopnia młodszego kucharza okrętowego,

2) posiadanie dodatkowej 24-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku młodszego kucharza okrętowego,

3) złożenie egzaminu

albo:

4) posiadanie dyplomu mistrza kucharskiego,

5) posiadanie 3-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku młodszego kucharza okrętowego,

6) złożenie egzaminu;

5. do uzyskania stopnia stewarda:

1) posiadanie stopnia młodszego stewarda,

2) posiadanie dodatkowej 12-miesięcznej praktyki pływania na statku na stanowisku młodszego stewarda,

3) złożenie egzaminu.

DZIAŁ IV.

Przepisy szczególne.

Rozdział 1.

Przepisy szczególne dla oficerów.

§ 49. 1. Obywatele polscy posiadający zagraniczne dyplomy oficerów morskich mogą na ich podstawie za każdorazowym zezwoleniem Ministra Żeglugi uzyskać odpowiednie dyplomy polskie na wniosek zaopiniowany przez urząd morski.

2. Cudzoziemcy mający prawo stałego pobytu w Polsce i posiadający zagraniczne dyplomy oficerów morskich mogą na ich podstawie za zezwoleniem Ministra Żeglugi uzyskać odpowiednie dyplomy polskie na wniosek zaopiniowany przez urząd morski — po uprzednim złożeniu egzaminu sprawdzającego znajomość języka polskiego i przepisów polskich obowiązujących w zakresie wykonywania czynności służbowych na polskich statkach morskich.

3. Cudzoziemcy mający prawo stałego pobytu w Polsce, a nie posiadający zagranicznych dyplomów oficerów morskich, mogą za zezwoleniem Ministra Żeglugi uzyskać stopnie oficerskie na warunkach ustalonych w niniejszym rozporządzeniu dla obywateli polskich.

§ 50. Oficerowie służby morskiej Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy ukończyli Oficerską Szkołę Marynarki Wojennej lub Wyższą Szkołę Marynarki Wojennej, mogą uzyskać stopień oficera służby pokładowej na następujących warunkach:

1) stopień porucznika żeglugi małej, jeżeli posiadają 24-miesięczną praktykę pływania w dziale służ-

by pokładowej w kampanii na okrętach wojennych albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza,

2) stopień porucznika żeglugi wielkiej, jeżeli posiadają 48-miesięczną praktykę pływania w dziale służby pokładowej w kampanii na okrętach wojennych albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, z czego 24 miesiące na stanowiskach oficerskich.

3) oficerowie Marynarki Wojennej, którzy w Oficerskiej Szkole Marynarki Wojennej lub w Wyższej Szkole Marynarki Wojennej nie złożyli egzaminu z przedmiotów dotyczących eksploatacji statku, obowiązani są złożyć odpowiedni egzamin uzupełniający,

4) do uzyskania wyższych stopni oficerskich konieczne jest spełnienie warunków określonych w § 9 ust. 3 i 4.

§ 51. 1. Oficerowie służby morskiej Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy nie ukończyli Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej lub Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej, mogą uzyskać stopień oficera służby pokładowej, jeżeli posiadają określoną w § 50 praktykę pływania oraz złożą egzamin przewidziany w § 9 do uzyskania odpowiedniego stopnia przez osoby, które nie ukończyły szkoły morskiej w specjalności służby pokładowej.

2. Podoficerowie zawodowi i nadterminowi służby morskiej Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza specjalności nawigacyjnych, zwolnieni z czynnej służby wojskowej, mogą uzyskać stopień porucznika żeglugi małej, jeżeli odpowiadają następującym warunkom:

1) ukończyli specjalistyczny kurs o kierunku nawigacyjnym w Marynarce Wojennej lub równorzędny kurs w Wojskach Ochrony Pogranicza,

2) odbyli następującą 60-miesięczną praktykę pływania: 36 miesięcy w swej specjalności na okrętach wojennych w kampanii i 24 miesiące na statkach objętych niniejszym rozporządzeniem, w tym 12 miesięcy na stanowisku starszego marynarza i 6 miesięcy na stanowisku asystenta pokładowego,

3) przed rozpoczęciem pływania na statkach objętych niniejszym rozporządzeniem złożyli egzamin wymagany do uzyskania stopnia starszego marynarza oraz egzamin na ratownika, a przed rozpoczęciem pływania asystenckiego — egzamin teoretyczny wymagany do uzyskania stopnia porucznika żeglugi małej.

§ 52. Oficerowie służby mechanicznej Marynarki Wojennej i działu mechanicznego służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy ukończyli Oficerską Szkołę Marynarki Wojennej lub Wyższą Szkołę Marynarki Wojennej albo posiadają kwalifikacje określone w § 16 lub inne uznane za równorzędne, mogą uzyskać stopień oficera służby mechanicznej na następujących warunkach:

1. stopień oficera mechanika okrętowego IV klasy, jeżeli posiadają następującą praktykę:

1) 18 miesięcy przy obsłudze maszyn okrętowych w kampanii na okrętach wojennych lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza,

2) 12 miesięcy w warsztatach okrętowych, stocznicach bądź przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych albo w warsztatach szkolnych Oficerskiej lub Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej;

2. stopień oficera mechanika okrętowego III klasy, jeżeli posiadają następującą praktykę:

1) 42 miesiące przy obsłudze maszyn okrętowych w kampanii na okrętach wojennych albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, z czego 24 miesiące na stanowisku oficerskim na okręcie odpowiadającym statkowi III kategorii,

2) 12 miesięcy w warsztatach okrętowych, stoczniach bądź przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych albo w warsztatach szkolnych Oficerskiej lub Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej;

3. stopień oficera mechanika okrętowego II klasy, jeżeli posiadają następującą praktykę:

1) 66 miesięcy w kampanii przy obsłudze maszyn okrętowych na okrętach wojennych lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, z czego 24 miesiące na stanowisku oficerskim na okręcie odpowiadającym statkowi III kategorii oraz 12 miesięcy na stanowisku oficerskim na okręcie odpowiadającym statkowi II kategorii,

2) 12 miesięcy w warsztatach okrętowych, stoczniach bądź przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych albo w warsztatach szkolnych Oficerskiej lub Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej;

4. stopień oficera mechanika okrętowego I klasy, jeżeli posiadają następującą praktykę pływania:

1) 81 miesięcy w kampanii przy obsłudze maszyn okrętowych na okrętach wojennych lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, z czego co najmniej 24 miesiące na stanowiskach dowódców działów okrętowych elektromechanicznych na okrętach II rangi,

2) 9 miesięcy dodatkowej praktyki pływania na statkach objętych niniejszym rozporządzeniem na stanowiskach oficerskich w służbie mechanicznej oraz złożą egzamin wymagany do uzyskania stopnia oficera mechanika okrętowego I klasy.

§ 53. 1. Oficerowie służby mechanicznej Marynarki Wojennej i działu mechanicznego służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy nie ukończyli Oficerskiej Szkoły Marynarki Wojennej i nie posiadają kwalifikacji określonych w § 16 lub innych uznanych za równorzędne, mogą uzyskać stopień oficera mechanika okrętowego IV klasy, jeżeli odpowiadają następującym warunkom:

1) odbyli 42-miesięczną praktykę w Marynarce Wojennej przy obsłudze maszyn na okrętach w kampanii albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza; 24 miesiące tej praktyki mogą być zastąpione praktyką w warsztatach mechanicznych, stoczniach bądź przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych,

2) odbyli 18-miesięczną praktykę w dziale służby mechanicznej na statkach objętych niniejszym rozporządzeniem,

3) złożyli egzamin z zakresu wiadomości wymaganych od oficera mechanika okrętowego IV klasy.

2. Podoficerowie zawodowi i nadterminowi służby mechanicznej Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, zwolnieni z czynnej służby wojskowej, mogą uzyskać stopień oficera mechanika okrętowego IV klasy, jeżeli odpowiadają następującym warunkom:

1) ukończyli specjalistyczny kurs o kierunku mechanicznym w Marynarce Wojennej lub równorzędny kurs w Wojskach Ochrony Pogranicza,

2) odbyli 66-miesięczną praktykę przy obsłudze ma-

szyn okrętowych w kampanii na okrętach wojennych lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza; 24 miesiące tej praktyki mogą być zastąpione praktyką w warsztatach mechanicznych, stoczniach bądź przy budowie lub naprawie maszyn okrętowych,

3) złożyli egzamin z zakresu wiadomości wymaganych od oficera mechanika okrętowego IV klasy.

§ 54. Oficerowie elektrycy Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy ukończyli Oficerską Szkołę Marynarki Wojennej lub Wyższą Szkołę Marynarki Wojennej, mogą uzyskać stopień oficera elektryka okrętowego III klasy, jeżeli posiadają co najmniej 24-miesięczną praktykę, w tym 12 miesięcy przy obsłudze maszyn i urządzeń elektrycznych na okrętach wojennych w kampanii albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza oraz 12 miesięcy w warsztatach lub stoczniach przy instalowaniu albo remoncie maszyn i urządzeń elektrycznych.

§ 55. Oficerowie służby radiosygnalowej Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza mogą uzyskać stopień radiooficera II klasy, jeżeli posiadają 18-miesięczną praktykę przy obsłudze radiostacji na okrętach Marynarki Wojennej w kampanii albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza na stanowiskach oficerskich oraz złożą egzamin przewidziany dla operatorów radiowych w służbie morskiej zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

§ 56. Oficerowie służby administracyjnej Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza mogą uzyskać stopień oficera służby administracyjno-gospodarczej na następujących warunkach:

1) stopień intendenta III klasy, jeżeli posiadają 8-miesięczną praktykę pływania w służbie administracyjnej na okrętach Marynarki Wojennej w kampanii lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza albo w służbie administracyjno-gospodarczej na polskich statkach morskich oraz złożą egzamin wymagany do uzyskania tego stopnia,

2) stopień intendenta II klasy — po spełnieniu warunków określonych w § 34 ust. 2,

3) stopień intendenta I klasy — po spełnieniu warunków ustalonych w § 34 ust. 3.

§ 57. 1. Jeżeli okres praktyki nabytej na okrętach wojennych lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza jest dłuższy od okresu tego rodzaju praktyki wymaganej w myśl § 50—56 do uzyskania określonego stopnia oficerskiego, pozostałą praktykę zalicza się na poczet dodatkowej praktyki na stopień następny, jeżeli do jego uzyskania tego rodzaju praktyka jest wymagana.

2. Jeżeli okres praktyki wymienionej w ust. 1 jest krótszy od okresu tego rodzaju praktyki wymaganej do uzyskania pierwszego stopnia oficerskiego, praktykę tę należy uzupełnić odpowiednią praktyką na statkach objętych niniejszym rozporządzeniem.

§ 58. Warunki uzyskiwania przez oficerów rybołówstwa morskiego stopni oficerskich przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu oraz zasady zaliczania praktyki pływania nabytej na statkach rybackich do praktyki pływania wymaganej do uzyskania tych stopni w myśl niniejszego rozporządzenia — określi Minister Żegluga w porozumieniu z Zarządem Głównym Związku Zawodowego Marynarzy i Portowców.

§ 59. 1. Samodzielna praktyka w pilotowaniu statków może być zaliczana do praktyki pływania wymaganej do uzyskania stopnia porucznika żeglugi małej lub wielkiej, a osobie posiadającej stopień starszego pilota również do praktyki pływania wymaganej do uzyskania stopnia kapitana żeglugi małej w stosunku 2 miesiące pilotowania za 1 miesiąc pływania; zaliczona w ten sposób praktyka nie może przekraczać 12 miesięcy praktyki wymaganej do uzyskania tego stopnia.

2. Osobom zatrudnionym w stoczniach na statkach na stanowiskach oficerskich odpowiadających stanowiskom istniejącym na statkach znajdujących się w eksploatacji, jak również oficerom i inspektorom nadzoru technicznego, skierowanym przez armatora do stałego nadzoru przy budowie lub remoncie kapitalnym statków w stoczni, zalicza się do praktyki pływania wymaganej do uzyskania poszczególnych stopni oficerskich:

1) w służbie pokładowej, z wyłączeniem stopnia kapitana żeglugi wielkiej, oraz w służbie radiokomunikacyjnej i administracyjno-gospodarczej — okres faktycznego pływania w podróżach próbnych,

2) w służbie mechanicznej i elektrycznej — cały okres zatrudnienia i stałego nadzoru przy właściwym montażu siłowni i urządzeń elektrycznych na statkach oraz okres pływania w podróżach próbnych i prób na uwięzi.

3. Zaliczenie, przewidziane w ust. 2, następuje w stosunku:

1) 1 miesiąc zatrudnienia za 1 miesiąc wymaganej praktyki przy zaliczaniu zatrudnienia na stanowiskach: kapitanów (kierowników statków), I radiooficerów, I i II mechaników oraz I elektryków,

2) 2 miesiące zatrudnienia i stałego nadzoru za 1 miesiąc wymaganej praktyki przy zaliczaniu zatrudnienia na pozostałych stanowiskach oficerskich i inspektorów nadzoru.

Zaliczone w ten sposób zatrudnienie nie może przekraczać połowy praktyki pływania, wymaganej do uzyskania poszczególnych stopni oficerskich.

4. Zatrudnienie na stanowiskach inspektorów technicznych okrętowej służby mechanicznej i elektrycznej w przedsiębiorstwach żeglugowych, urzędach morskich i Polskim Rejestrze Statków zalicza się oficerom tych służb i kandydatom na nich do praktyki pływania oraz praktyki warsztatowej i stoczniowej, wymaganej do uzyskania poszczególnych stopni — w stosunku 4 miesiące zatrudnienia na tych stanowiskach za 1 miesiąc wymaganej praktyki; zaliczenie to dotyczy wszystkich stopni; zaliczona w ten sposób praktyka nie może przekraczać 6 miesięcy praktyki wymaganej do uzyskania poszczególnych stopni.

5. Oficerom służby pokładowej, mechanicznej i elektrycznej zalicza się do okresu praktyki wymaganej do uzyskania wyższych stopni odpowiednio okres pracy na stanowisku kierownika lub oficera praktyk na statkach szkolnych lub na innych statkach objętych niniejszym rozporządzeniem pod warunkiem, że okres zaliczonej praktyki nie może wynosić więcej niż 8 miesięcy. Zaliczenie to nie może być stosowane przy nadawaniu stopni kapitana żeglugi wielkiej, oficera mechanika okrętowego I klasy i oficera elektryka okrętowego I klasy.

§ 60. Przy zbiegu praktyk zastępczych przewidzianych w § 9 (pływanie w żegludze przybrzeżnej), w

§ 58 oraz w § 59 zaliczeniu na określony stopień podlega tylko jedna z tych praktyk. Kumulacja praktyk zastępczych jest niedopuszczalna.

§ 61. Za zezwoleniem Ministra Żeglugi mogą być zatrudniane na statkach w charakterze oficerów na stanowiskach nie wymienionych w niniejszym rozporządzeniu osoby posiadające specjalne kwalifikacje zawodowe.

Rozdział 2.

Przepisy szczególne dla marynarzy.

§ 62. 1. Obywatele polscy, posiadający zagraniczne świadectwa marynarskie, mogą na ich podstawie za zezwoleniem dyrektora urzędu morskiego uzyskać odpowiednie świadectwa polskie.

2. Cudzoziemcy mający prawo stałego pobytu w Polsce, posiadający zagraniczne świadectwa marynarskie, mogą na ich podstawie za zezwoleniem dyrektora urzędu morskiego otrzymać odpowiednie świadectwa polskie po złożeniu egzaminu sprawdzającego znajomość języka polskiego i przepisów polskich obowiązujących w zakresie wykonywania czynności służbowych na polskich statkach morskich.

3. Cudzoziemcy mający prawo stałego pobytu w Polsce, a nie posiadający zagranicznych świadectw marynarskich, mogą za zezwoleniem dyrektora urzędu morskiego uzyskać stopnie marynarskie na warunkach ustalonych w niniejszym rozporządzeniu dla obywateli polskich.

§ 63. 1. Uczniowie szkoły marynarskiej w specjalności służby pokładowej otrzymują stopnie marynarskie na następujących warunkach:

1) po ukończeniu pierwszego roku nauki — stopień młodszego marynarza,

2) po ukończeniu drugiego roku nauki i odbyciu 6-miesięcznej praktyki pływania na statkach — stopień marynarza pokładowego.

2. Uczniowie szkoły morskiej w specjalności służby mechanicznej otrzymują stopnie marynarskie na następujących warunkach:

1) po ukończeniu pierwszego roku nauki — stopień pomocnika palacza okrętowego,

2) po ukończeniu drugiego roku nauki i odbyciu 6-miesięcznej praktyki pływania w charakterze członka załogi maszynowej — ucznia lub pomocnika palacza okrętowego — stopień palacza okrętowego bądź młodszego motorzysty okrętowego, zależnie od rodzaju posiadanej praktyki.

3. Absolwenci szkoły morskiej w specjalności służby pokładowej posiadający 18-miesięczną praktykę pływania na statkach w dziale służby pokładowej otrzymują stopień starszego marynarza.

4. Absolwenci szkoły morskiej w specjalności służby mechanicznej, posiadający 9-miesięczną praktykę pływania na statkach w dziale służby mechanicznej, otrzymują stopień smarownika bądź motorzysty okrętowego, w zależności od rodzaju posiadanej praktyki.

§ 64. 1. Przy zaliczaniu praktyki pływania do okresu praktyki wymaganej do uzyskania stopni marynarskich praktykę pływania w żegludze krajowej zalicza się odpowiednio do uzyskania stopnia marynarza pokładowego i równorzędnych stopni innych służb w stosunku 1 miesiąc tej praktyki za 1 miesiąc praktyki wymaganej.

2. Do uzyskania stopnia starszego marynarza i równorzędnych stopni innych służb zalicza się praktykę

plywania w żegludze przybrzeżnej w stosunku 2 miesiące tej praktyki za 1 miesiąc praktyki wymaganej.

3. Praktyka zaliczona w sposób przewidziany w ust. 1 i 2 nie może przekraczać połowy praktyki wymaganej do uzyskania określonego stopnia.

§ 65. 1. Marynarze i podoficerowie rezerwy Marynarki Wojennej i służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza mogą uzyskać:

1) stopień młodszego marynarza, jeżeli posiadają świadectwo ukończenia szkoły podstawowej i 12-miesięczną praktykę pływania w dziale służby pokładowej na okrętach Marynarki Wojennej w kampanii albo na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza,

2) stopień marynarza pokładowego, jeżeli posiadają świadectwo ukończenia szkoły podstawowej i 24-miesięczną praktykę pływania w dziale służby pokładowej na okrętach Marynarki Wojennej lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza, w tym co najmniej przez okres 6 miesięcy w stopniu starszego marynarza,

3) stopień starszego marynarza, jeżeli posiadają warunki wymagane do uzyskania stopnia starszego marynarza, określone w § 40,

4) stopień palacza okrętowego, jeżeli ukończyli młodszy kurs maszynistów w Marynarce Wojennej i posiadają warunki określone w § 43 ust. 2 pkt 2 i 3,

5) stopień młodszego motorzysty okrętowego, jeżeli ukończyli co najmniej młodszy kurs motorzystów w Marynarce Wojennej lub w służbie morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza i posiadają 24-miesięczną praktykę pływania w swej specjalności na okrętach Marynarki Wojennej lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza,

6) stopień smarownika okrętowego, jeżeli posiadają warunki wymagane do uzyskania stopnia palacza okrętowego i posiadają dodatkową 24-miesięczną praktykę pływania na statku na stanowisku palacza okrętowego lub zajmowali stanowiska dowódcy grupy maszynowej na okrętach Marynarki Wojennej,

7) stopień motorzysty okrętowego, jeżeli posiadają warunki wymagane do uzyskania stopnia motorzysty okrętowego, określone w § 43 ust. 6,

8) stopień elektromontera okrętowego, jeżeli ukończyli kurs elektryków okrętowych Marynarki Wojennej lub w służbie morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza i posiadają 24-miesięczną praktykę w zawodzie elektrotechnicznym, w tym 6-miesięczną praktykę pływania na statku w specjalności elektryka okrętowego oraz 6-miesięczną praktykę na stanowisku dowódcy drużyny elektrycznej na okrętach Marynarki Wojennej lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza,

9) stopień młodszego kucharza okrętowego — jeżeli ukończyli co najmniej młodszy kurs kucharzy w Marynarce Wojennej i posiadają przynajmniej 24-miesięczną praktykę pływania oraz złożą egzamin przewidziany w § 48 ust. 2 pkt 3,

10) stopień kucharza okrętowego — jeżeli ukończyli kurs kucharzy w Marynarce Wojennej i posiadają co najmniej 24-miesięczną praktykę pływania oraz złożą egzamin przewidziany w § 48 ust. 4 pkt 3,

11) stopień młodszego stewarda — jeżeli ukończyli kurs administracyjno-gospodarczy w Marynarce Wojennej i posiadają co najmniej 12-miesięczną praktykę pływania,

12) stopień stewarda, jeżeli posiadają 12-miesięczną praktykę pływania w specjalności mesowej na okrętach Marynarki Wojennej, w tym co najmniej 6 miesięcy jako starszy mesowy, oraz dodatkową 12-miesięczną praktykę pływania na statku na stanowisku młodszego stewarda.

2. Jeżeli okres praktyki nabytej na okrętach wojennych lub na okrętach służby morskiej Wojsk Ochrony Pogranicza jest dłuższy od tego rodzaju praktyki wymaganej według ust. 1 do uzyskania określonego stopnia marynarskiego, pozostałą praktykę zalicza się na poczet dodatkowej praktyki na stopień następny, jeżeli do jego uzyskania tego rodzaju praktyka jest wymagana.

3. Jeżeli okres praktyki określonej w ust. 2 jest krótszy od tego rodzaju praktyki wymaganej według ust. 1 do uzyskania pierwszego stopnia marynarskiego, praktykę tę należy uzupełnić odpowiednią praktyką na statkach objętych niniejszym rozporządzeniem.

§ 66. Warunki uzyskiwania przez rybaków rybołówstwa morskiego stopni marynarskich przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu oraz zasady zaliczania praktyki pływania nabytej na statkach rybackich do praktyki pływania wymaganej do uzyskania tych stopni w myśl niniejszego rozporządzenia — określi Minister Żeglugi w porozumieniu z Zarządem Głównym Związku Zawodowego Marynarzy i Portowców.

§ 67. 1. Osobom zatrudnionym w stocznich na statkach na stanowiskach marynarskich odpowiadających stanowiskom istniejącym na statkach znajdujących się w eksploatacji zalicza się do praktyki pływania wymaganej do uzyskania poszczególnych stopni marynarskich:

1) w służbie pokładowej tylko do stopnia starszego marynarza włącznie — okres faktycznego pływania w podróży próbnych,

2) w służbie mechanicznej i elektrycznej — w odniesieniu do wszystkich stopni — cały okres zatrudnienia przy właściwym montażu siłowni i urządzeń elektrycznych na statkach oraz okres pływania w podróży próbnych i prób na uwięzi.

2. Zaliczenie następuje w stosunku:

1) 1 miesiąc pływania w podróży próbnej za 1 miesiąc wymaganej praktyki — w odniesieniu do stanowiska młodszego marynarza i marynarza pokładowego,

2) 2 miesiące pływania w podróży próbnej lub zatrudnienia za 1 miesiąc wymaganej praktyki — w odniesieniu do stanowisk starszego marynarza oraz wszystkich stanowisk marynarskich w służbach mechanicznej i elektrycznej.

3. Okres pływania w podróży próbnej lub zatrudnienia zaliczony w sposób określony w ust. 1 i 2 nie może przekraczać połowy praktyki pływania wymaganej do uzyskania odpowiedniego stopnia.

§ 68. Przy zbiegu praktyk zastępczych przewidzianych w § 64, 66 i 67 zaliczeniu na określony stopień podlega tylko jedna z tych praktyk. Kumulacja praktyk zastępczych jest niedopuszczalna.

§ 69. Za zezwoleniem dyrektora urzędu morskiego mogą być zatrudniane na statkach w charakterze marynarzy na stanowiskach nie wymienionych w niniejszym rozporządzeniu osoby posiadające specjalne kwalifikacje zawodowe.

DZIAŁ V.

Kwalifikacje zawodowe załóg na statkach morskich, odbywających podróże próbne.

§ 70. Podróżą próbną jest podróż odbywana przez statki nie będące w eksploatacji (nowo zbudowane, przebudowane i po remoncie stoczniowym), mająca na celu przeprowadzenie prób technicznych statku oraz jego mechanizmów i urządzeń.

§ 71. 1. Rodzaj oraz ilość stanowisk niezbędnych dla bezpieczeństwa żeglugi na statkach odbywających podróże próbne ustala urząd morski na wniosek dyrektora stoczni lub armatora.

2. Rodzaj oraz ilość stanowisk w służbie administracyjno-gospodarczej ustala dyrektor stoczni lub armator.

§ 72. 1. Stanowiska członków załóg na statkach odbywających podróże próbne powinny być obsadzone przez osoby posiadające kwalifikacje zawodowe ustalone dla członków załóg statków znajdujących się w eksploatacji.

2. W braku osób posiadających kwalifikacje wymienione w ust. 1 stanowiska członków załóg mogą zajmować również inne osoby na podstawie uprawnień (zezwoleń) wydawanych przez urząd morski na wniosek dyrektora stoczni, pod warunkiem zachowania niezbędnych wymagań bezpieczeństwa żeglugi oraz wymagań przewidzianych w dalszych przepisach niniejszego działu.

3. Przepis ust. 2 nie ma zastosowania do stanowiska kierownika (kapitana) statku.

§ 73. 1. Stanowisko pierwszego (starszego) mechanika może zajmować na podstawie uprawnienia (zezwoleń) wydanego dla określonej podróży osoba posiadająca:

1) dyplom inżyniera mechanika ze specjalnością budowy maszyn lub siłowni okrętowych,

2) co najmniej 10-letni staż pracy w stoczni w wydziałach wyposażenia, kontroli technicznej, nadzoru budowy lub w bazie zdawczej,

3) staż pracy w służbie mechanicznej na statkach odbywających podróże próbne, w ilości co najmniej 80 podróży, w tym 40 podróży na stanowisku oficera mechanika; wymagana ilość podróży próbnych na stanowiskach nieoficerskich może być zastąpiona praktyką pływania w służbie mechanicznej na statkach w eksploatacji — przy czym 1 rok tej praktyki stanowi równoważnik 20 podróży próbnych,

4) pozytywną opinię zawodową wydaną przez dyrektora stoczni.

2. Do zajmowania innych stanowisk w trybie określonym w § 72 ust. 2 wymagane są następujące warunki:

1) dla stanowisk oficerskich w służbie mechanicznej:

a) posiadanie dyplomu inżyniera mechanika ze specjalnością budowy maszyn lub siłowni okrętowych,

b) posiadanie co najmniej 5-letniego stażu pracy w stoczni w wydziałach: wyposażenia, kontroli technicznej, nadzoru budowy lub w bazie zdawczej,

c) odbycie stażu pracy na statkach odbywających podróże próbne w charakterze członka załogi w służbie mechanicznej w ilości co najmniej 20 podróży,

d) posiadanie pozytywnej opinii zawodowej wydanej przez pierwszego mechanika (kierownika działu maszynowego) statku;

2) dla stanowisk oficerskich w służbie elektrycznej:

a) posiadanie dyplomu inżyniera elektryka,

b) posiadanie co najmniej 5-letniego stażu pracy w stoczni w wydziałach montażu instalacji urządzeń elektrycznych,

c) odbycie stażu pracy na statkach odbywających podróże próbne w charakterze członka załogi w służbie elektrycznej w ilości co najmniej 12 podróży,

d) posiadanie pozytywnej opinii zawodowej wydanej przez pierwszego mechanika (kierownika działu maszynowego) statku;

3) dla stanowisk marynarskich w służbie pokładowej:

a) posiadanie co najmniej 24-miesięcznego stażu pracy w stoczni w wydziałach: prób, obsługi statków lub w oddziale wyposażenia pokładowego,

b) posiadanie pozytywnej opinii zawodowej wydanej przez kapitana statku;

4) dla stanowisk marynarskich w służbie mechanicznej i elektrycznej:

a) posiadanie co najmniej 24-miesięcznego stażu pracy w odpowiednich warsztatach stoczni,

b) posiadanie pozytywnej opinii zawodowej wydanej przez pierwszego mechanika (kierownika działu maszynowego) statku.

§ 74. Przy wydawaniu uprawnień (zezwoleń), wymienionych w § 72 ust. 2 i w § 73 ust. 1, urząd morski określa stanowisko, jakie może objąć osoba otrzymująca uprawnienie.

§ 75. Na statku odbywającym podróże próbne liczba osób zajmujących stanowiska marynarskie na podstawie uprawnień wydanych przez urząd morski w służbach pokładowej, mechanicznej i elektrycznej nie może przekraczać 50% stanu załogi marynarskiej w każdej z tych służb.

§ 76. Dyrektor urzędu morskiego w porozumieniu z dyrektorem stoczni ustala zasięg odbywania podróży próbnych oraz tryb postępowania w sprawie uzyskiwania uprawnień do zajmowania stanowisk na statkach odbywających podróże próbne i ustalania list załóg dla tych statków.

DZIAŁ VI.

Dyplomy, świadectwa, egzaminy.

§ 77. 1. Uzyskanie stopnia oficerskiego potwierdza się dyplomem, a stopnia marynarskiego świadectwem.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy pierwszego stopnia marynarskiego w każdej specjalności w służbach pokładowej, mechanicznej i administracyjno-gospodarczej.

3. Wzory dyplomów i świadectw ustala Minister Żeglugi.

§ 78. 1. Dyplomy kapitana żeglugi wielkiej i oficera mechanika okrętowego I klasy wydaje Minister Żeglugi na wniosek urzędu morskiego.

2. Dyplomy nie wymienione w ust. 1 oraz świadectwa marynarskie wydają dyrektorzy urzędów morskich.

§ 79. 1. Programy kursów i egzaminów oraz regulamin egzaminów ustala Minister Żeglugi.

2. Ustalenia przewidziane w ust. 1 dotyczące oficerów dokonywane są w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, a w stosunku do oficerów służby radiokomunikacyjnej — ponadto w porozumieniu z Ministrem Łączności.

§ 80. 1. Komisje egzaminacyjne powołuje Minister Żegluga określać w szczególności ich skład, siedzibę oraz — w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac — zasady wynagradzania za udział w pracach tych komisji.

2. Minister Żegluga może upoważnić dyrektorów urzędów morskich do ustalania składu komisji egzaminacyjnych dla marynarzy.

3. W skład komisji egzaminacyjnych wchodzi również przedstawiciele Związku Zawodowego Marynarzy i Portowców oraz przedstawiciele Marynarki Wojennej.

4. Za przeprowadzenie egzaminu pobiera się opłaty, których wysokość określi Minister Żegluga w porozumieniu z Ministrem Finansów.

DZIAŁ VII.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 81. 1. Dyplomy oficerów służby nawigacyjnej i mechanicznej uzyskane na podstawie rozporządzenia Ministra Żegluga z dnia 9 marca 1949 r. w sprawie kwalifikacji kapitanów i oficerów na polskich morskich statkach handlowych (Dz. U. Nr 21, poz. 140), dyplomy oficerów i świadectwa marynarzy wszystkich służb uzyskane na podstawie rozporządzenia Ministra Żegluga i Gospodarki Wodnej z dnia 4 czerwca 1958 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych oficerów i marynarzy na polskich morskich statkach handlowych (Dz. U. Nr 39, poz. 178) oraz dyplomy oficerów i świadectwa marynarzy wszystkich służb uzyskane na podstawie rozporządzenia Ministra Żegluga z dnia 7 lutego 1963 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych oficerów i marynarzy na polskich statkach morskich (Dz. U. Nr 7, poz. 40) traktowane są jak odpowiednie dyplomy i świadectwa uzyskane na podstawie niniejszego rozporządzenia.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do dyplomów porucznika żegluga przybrzeżnej i oficera mechanika okrętowego V klasy oraz do świadectwa stewarda gospodarczego i starszego palacza.

3. Dyplomy oficerów służby nawigacyjnej i mechanicznej uzyskane na podstawie rozporządzenia z dnia 30 listopada 1931 r. o kwalifikacjach oficerów w polskiej marynarce handlowej (Dz. U. z 1932 r. Nr 4, poz. 24 i z 1935 r. Nr 15, poz. 84) podlegają wymianie na odpowiednie dyplomy przewidziane w niniejszym rozporządzeniu.

§ 82. 1. Osoby posiadające dyplomy porucznika żegluga przybrzeżnej i oficera mechanika okrętowego V klasy oraz świadectwa stewarda gospodarczego i starszego palacza mogą wymienić je na ustalone niniejszym rozporządzeniem odpowiednie dyplomy porucznika żegluga małej, oficera mechanika okrętowego IV klasy i intendenta III klasy oraz świadectwa smarownika lub motorzysty, po złożeniu egzaminu wymaganego w niniejszym rozporządzeniu do uzyskania odpowiedniego stopnia; jednakże osoby posiadające stopień starszego palacza powinny posiadać praktykę pływania wymaganą w § 43 ust. 5 pkt 2 lub § 43 ust. 6 pkt 5.

2. Osoby posiadające dyplomy porucznika żegluga przybrzeżnej i oficera mechanika okrętowego V klasy, które nie złożyły egzaminu określonego w ust. 1, mogą wymienić posiadane dyplomy odpowiednio na:

1) dyplom porucznika żegluga małej bądź oficera mechanika okrętowego IV klasy z ograniczonymi uprawnieniami co do zasięgu pływania lub rodzaju

statku — według zasad ustalonych przez Ministra Żegluga lub

2) dyplom porucznika żegluga przybrzeżnej bądź dyplom maszynisty okrętowego II klasy — ustalone w przepisach dotyczących kwalifikacji zawodowych w żegludze krajowej.

§ 83. Niezależnie od dyplomów lub świadectw potwierdzających uzyskanie odpowiedniego stopnia oficerowie i marynarze służby radiokomunikacyjnej obowiązani są posiadać świadectwa przewidziane w przepisach dotyczących świadectw operatorów radiowych.

§ 84. 1. Minister Żegluga może wyrazić zgodę na uzyskanie stopnia oficerskiego przez osobę, której kwalifikacje zawodowe odpowiadają potrzebom współczesnej eksploatacji statków, mimo że jej wykształcenie zawodowe lub rodzaj praktyki nie odpowiadają ściśle przepisany wymaganiami, jeżeli okres posiadanej praktyki pływania nie jest krótszy od określonego dla osób posiadających wykształcenie zawodowe wymagane w rozporządzeniu.

2. Minister Żegluga może przekazać dyrektorom urzędów morskich uprawnienia określone w ust. 1 w zakresie przyznawania najniższych stopni oficerskich.

§ 85. W wypadkach szczególnie uzasadnionych dyrektor urzędu morskiego może wyrazić zgodę na uzyskanie określonego stopnia marynarskiego przez osobę, której wykształcenie zawodowe lub praktyka zawodowa na łądzie albo praktyka pływania nie odpowiada ściśle wymaganiom określonym do uzyskania tego stopnia, jeżeli okres posiadanej praktyki pływania nie jest krótszy niż wymagany do uzyskania tego stopnia w rozporządzeniu.

§ 86. W wypadkach uzasadnionych względami konieczności eksploatacyjnej dyrektor urzędu morskiego może wydać oficerowi lub marynarzowi na czas określony zezwolenie uprawniające do zajmowania stanowiska wyższego niż to, do którego zajmowania uprawnia posiadany przez niego dyplom lub świadectwo, pod warunkiem zachowania niezbędnych wymagań bezpieczeństwa żegluga.

§ 87. Osoby, które w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia posiadają 10-letnią praktykę pływania na stanowisku asystenta maszynowego, mogą zajmować to stanowisko bez obowiązku złożenia egzaminu wymaganego zgodnie z § 17 pkt 3.

§ 88. 1. Osoby zatrudnione na statkach morskich w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a nie posiadające umiejętności pływania, powinny uzyskać tę umiejętność w ciągu 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

2. Warunek posiadania umiejętności pływania nie dotyczy osób zatrudnionych na statkach morskich, które w dniu wejścia w życie rozporządzenia ukończyły 40 lat życia.

§ 89. Ilekroć obowiązujące przepisy odsyłają do przepisów dotyczących kwalifikacji zawodowych oficerów i marynarzy na polskich statkach morskich, należy przez nie rozumieć przepisy niniejszego rozporządzenia.

§ 90. Traci moc rozporządzenie Ministra Żegluga z dnia 7 lutego 1963 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych oficerów i marynarzy na polskich statkach morskich (Dz. U. Nr 7, poz. 40).

§ 91. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Minister Żegluga: J. Burakiewicz

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO I SKUPU

z dnia 17 maja 1967 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu owocowo-warzywnego.

(Dziennik Ustaw z dnia 31 maja 1967 r. Nr 20, poz. 91)

Na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 30 marca 1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. Nr 13, poz. 91) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.**Przepisy ogólne.**

§ 1. Przepisy rozporządzenia dotyczą bezpieczeństwa i higieny pracy osób zatrudnionych w zakładach przemysłu owocowo-warzywnego, zwanych dalej „zakładami”.

§ 2. 1. Ruch pojazdów na terenie dróg zakładowych powinien być ustalony w sposób nie powodujący kolizji.

2. Drogi zakładowe powinny mieć nawierzchnie utwardzone, gwarantujące utrzymanie właściwych warunków higieny.

§ 3. Na terenie zakładu należy wyodrębnić wydzielone miejsce przeznaczone na składowanie opakowań, stłuczki szklanej i odpadków nieużytkowych.

§ 4. Nawierzchnie placów zakładowych, na których terenie odbywają się operacje surowcowe, powinny być utrzymywane w stanie czystym, zapobiegającym powstawaniu szkodliwych procesów mikrobiologicznych oraz zapobiegającym poślizgnięciom się osób.

§ 5. W pomieszczeniach produkcyjnych zakładów nowo budowanych i przebudowywanych wilgotność powietrza nie powinna przekraczać 75% wilgotności względnej, a w piwnicach leżakowych fermentacyjnych i w magazynach półprzetworów — 80%.

§ 6. Temperatura powietrza w pomieszczeniach zakładu, w których pracownicy wykonują określone czynności związane z produkcją i magazynowaniem, powinna być nie niższa niż:

- 1) 15°C — w pomieszczeniach produkcyjnych ze stałymi stanowiskami pracy,
- 2) 1°C — w magazynach półprzetworów,
- 3) 8°C — w magazynach wyrobów gotowych, wyłoków, suszów owocowych i warzywnych,
- 4) —10°C — w pakowniach mrożonek,
- 5) —25°C — w magazynach mrożonek owocowo-warzywnych.

§ 7. 1. W pomieszczeniach, w których występuje stłuczka szklana, powinny znajdować się szczelne zbiorniki przeznaczone do usuwania stłuczki na zewnątrz pomieszczeń produkcyjnych.

2. Stłuczka szklana powinna być składowana w obudowanym zbiorniku.

3. Napełnianie stłuczka szklaną zbiorników nie powinno przekraczać 2/3 ich pojemności.

4. Pracownicy zatrudnieni przy załadunku samochodów lub wagonów stłuczka szklaną powinni używać okularów ochronnych i rękawic.

5. Usuwanie stłuczki szklanej z maszyn i podłóg powinno być dokonywane za pomocą narzędzi zapewniających bezpieczną pracę.

§ 8. Drogi komunikacyjne i przejścia nie powinny być blokowane przez rurowe przewody elastyczne, pompy przenośne, wózki itp.

§ 9. 1. Przy urządzeniach próżniowych i ciśnieniowych powinny znajdować się zapasowe źródła oświetlenia, np. bateryjne lampy elektryczne.

2. Urządzenia próżniowe i ciśnieniowe powinny być zaopatrzone w sprawnie działające wskaźniki ciśnienia oraz tabliczki znamionowe.

§ 10. 1. Aparatura kontrolno-pomiarowa ciśnienia lub próżni powinna być okresowo kontrolowana przez wyznaczone do tego celu osoby, niezależnie od kontroli sprawowanej przez organy dozoru technicznego.

2. Dla urządzeń próżniowych i ciśnieniowych powinny być prowadzone książki do wpisywania uwag i zaleceń pracowników sprawujących nadzór nad pracą tych urządzeń.

§ 11. Urządzenia próżniowe i ciśnieniowe powinny być obsługiwane wyłącznie przez przeszkolonych w tym zakresie pracowników.

§ 12. Urządzenia próżniowe i ciśnieniowe stykające się z produktami powodującymi korozję chemiczną (kwasy organiczne lub nieorganiczne) powinny być wykonane z materiałów kwasoodpornych.

§ 13. 1. Środki konserwujące i dezynfekcyjne powinny być przechowywane w wydzielonym pomieszczeniu magazynu w sposób zabezpieczający pracowników przed szkodliwym oddziaływaniem tych środków.

2. Na opakowaniach środków konserwujących i dezynfekcyjnych powinny być umieszczone naklejki zawierające informacje o ich zawartości oraz wskazówki dotyczące obchodzenia się z tymi środkami.

§ 14. 1. Dezynfekcja pomieszczeń powinna odbywać się w sposób nie zagrażający pracownikom.

2. Praca w pomieszczeniu, które było dezynfekowane, może rozpocząć się dopiero po jego skutecznym przewietrzeniu.

3. Pracownicy zatrudnieni przy pracach ze środkami dezynfekcyjnymi szkodliwymi dla zdrowia powinni pracować przy użyciu sprzętu ochrony osobistej, jak maski, rękawice, okulary itp.

Rozdział 2.**Magazynowanie surowców i półproduktów w zbiornikach.**

§ 15. 1. W zakładach nowo budowanych lub przebudowywanych usytuowanie zbiorników względem siebie oraz względem ścian pomieszczenia, w którym się znajdują, powinno zapewniać bezpieczną pracę przy ich obsłudze i konserwacji.

2. W razie stosowania zbiorników spiętrzonych czynności związane z obsługą i konserwacją zbiorników powinny być wykonywane z pomostów.

§ 16. W zakładach nowo budowanych lub przebudowywanych szerokość przejść do obsługi zbiorni-

ków od strony wjazdów powinna wynosić co najmniej 1,40 m.

§ 17. Ścieki powstające przy wewnętrznym myciu górnej warstwy zbiorników powinny być odprowadzane bezpośrednio do kanalizacji.

§ 18. 1. Otwory wjazdowe do zbiorników powinny być o wymiarach nie mniejszych niż $0,34 \text{ m} \times 0,40 \text{ m}$ w świetle.

2. Zbiorniki powinny posiadać u dołu otwór spustowy dla usuwania osadów.

3. Do oświetlenia zbiorników od wewnątrz należy używać elektrycznych lamp przenośnych o napięciu nie przekraczającym 24 V.

§ 19. 1. Zbiorniki przeznaczone do przechowywania moszczów powinny być wyposażone w zawór spustowy, zawór doprowadzający moszcz, płynowskaz, kurek odpowietrzający oraz kurek probierczy.

2. Zbiorniki ciśnieniowe do przechowywania moszczów powinny być wyposażone dodatkowo w zawór bezpieczeństwa i manometr.

§ 20. 1. Zbiorniki powinny być każdorazowo po opróżnieniu należycie przewietrzone, a przed wejściem pracownika do wewnątrz sprawdzone na zawartość substancji szkodliwych dla zdrowia.

2. W razie stwierdzenia w zbiornikach substancji szkodliwych dla zdrowia w stężeniach przekraczających najwyższe dopuszczalne stężenie należy zbiornik ponownie przewietrzyć.

§ 21. 1. Pracownik wchodzący do zbiornika powinien mieć na sobie szelki ochronne z przytwierdzoną linką, której drugi koniec powinien trzymać inny pracownik znajdujący się na zewnątrz, ubezpieczający zatrudnionego w zbiorniku.

2. Prace, o których mowa w ust. 1, powinny odbywać się pod nadzorem osoby wyznaczonej przez kierownika zakładu.

§ 22. 1. Przy pokrywaniu zbiorników wykładzinami ochronnymi pracownicy powinni być zaopatrzeni w odzież ochronną i sprzęt ochrony osobistej.

2. Przy pokrywaniu zbiorników wykładzinami ochronnymi należy stosować 15-minutowe przerwy w pracy, w odstępach przynajmniej co 2 godziny.

3. W miejscu wykonywania prac związanych z pokrywaniem zbiorników wykładziną ochronną powinny znajdować się środki do udzielania pierwszej pomocy, sprzęt przeciwpożarowy oraz przeciwpożarowe napisy ostrzegawcze.

4. Podgrzewanie mas wykładzinowych (lepiku, smoły itp.) powinno odbywać się w naczyniach zamkniętych, nie zawilgoconych, w miejscu zabezpieczonym przed opadami atmosferycznymi.

Rozdział 3.

Oddziały produkcyjne.

§ 23. 1. W zakładach nowo budowanych lub przebudowywanych zbiorniki spławne na owoce powinny być lokalizowane w miejscach zapewniających dogodny, bezkolizyjny dojazd pojazdów kołowych używanych do przewozu surowca.

2. Odległość pomiędzy dwoma zbiornikami spławnymi na owoce powinna wynosić co najmniej 3 m.

§ 24. Zbiorniki spławne na owoce, zagłębione poniżej terenu, powinny być zabezpieczone barierą lub murkiem ochronnym o wysokości co najmniej 1,1 m.

§ 25. 1. Teren przylegający do zbiorników spławnych na owoce powinien posiadać nawierzchnię równą, utwardzoną, łatwo zmywalną i nachyloną w kierunku kratki ściekowych.

2. Spadek dróg przy płytach i zbiornikach spławnych w kierunku kratki ściekowych nie powinien być mniejszy od 2%.

3. Jezdnia pomiędzy zbiornikami spławnymi lub obok powinna być stale oczyszczana z odpadów powstałych przy wyładunku owoców.

§ 26. 1. Studzienka zbiorcza owoców powinna być ogrodzona siatką lub przykryta pokrywą i zaopatrzona w zasuwę zamykającą otwór przewodu kanalizacyjnego do odprowadzania ścieków.

2. Studzienki, których głębokość przekracza 0,8 m, powinny posiadać klamry zapewniające bezpieczne wchodzenie.

§ 27. Konserwacja napędu przenośnika ślimakowego do jabłek powinna odbywać się z pomostu lub odpowiednio zabezpieczonej drabiny.

§ 28. Przenośniki mechaniczne do transportu lub sortowania surowca powinny mieć zabezpieczenie przed spadaniem surowca.

§ 29. 1. Element nośny przenośnika sortowniczego (taśmowy, rolkowy, siatkowy itp.) powinien znajdować się co najmniej 0,7 m nad poziomem podłogi lub pomostu, z którego jest obsługiwany.

2. W razie umieszczenia elementu nośnego przenośnika sortowniczego na wysokości większej od 1,2 m od poziomu podłogi, do jego obsługi powinien być zbudowany odpowiednio zabezpieczony pomost.

3. Szybkość ruchu elementu nośnego przenośnika sortowniczego nie powinna powodować nadmiernego zmęczenia pracownika obsługującego przenośnik.

4. Szerokość elementu nośnego przenośnika sortowniczego przy jednostronnym przebieganiu owoców nie powinna być większa od 0,6 m, przy obsłudze zaś dwustronnej — od 1 m.

§ 30. 1. Ustawienie płuczki w pomieszczeniu powinno gwarantować łatwy do niej dostęp.

2. Odległość pomiędzy płuczka a ścianą nie powinna być mniejsza od 1 m.

§ 31. Przewód doprowadzający parę do rozparzalników powinien być wyposażony w zawór odcinający.

§ 32. Pompy pras hydraulicznych powinny posiadać manometry z oznaczeniem czerwoną kreską dopuszczonego ciśnienia.

§ 33. 1. Odległość stołu obrotowego prasy od ściany pomieszczenia nie powinna być mniejsza niż 1 m.

2. W razie ustawienia prasy na poziomie posadzki pomieszczenia zagłębienie na tłok prasy powinno być zaopatrzone w kratkę ściekową podłączoną przewodem do kanalizacji.

§ 34. Zbiorniki miążgi zasilające prasy powinny być zabezpieczone przed ich przepełnieniem.

§ 35. 1. Wirówki powinny być poddawane okresowym badaniom.

2. Dla wirówek powinny być prowadzone książki do wpisywania uwag i zaleceń kontrolnych.

§ 36. Wirówki powinny być obsługiwane przez pracowników przeszkolonych w tym zakresie.

§ 37. Przewód do odprowadzania osadów z wirówek samooczyszczających się powinien być skierowany bezpośrednio do kanalizacji.

§ 38. Pranie chust tłocznych powinno odbywać się mechanicznie w wydzielonym pomieszczeniu.

§ 39. 1. Suszarka wytłoków powinna być umieszczona w oddzielnym pomieszczeniu możliwie w sąsiedztwie tłoczni owoców.

2. W pomieszczeniu suszarki i w pakowni powinny znajdować się tablice ostrzegawcze z napisami zabraniającymi używania ognia otwartego oraz sprzęt przeciwpożarowy.

§ 40. 1. Zbiorniki paliwa płynnego do zasilania paleniska suszarki powinny znajdować się w odległości nie mniejszej niż 10 m od suszarki.

2. Zbiornik paliwa powinien być wyposażony w węzownicę parową do podgrzewania paliwa.

§ 41. Odprowadzanie gazów spalinowych z pieca suszarki na zewnątrz pomieszczenia powinno odbywać się bezpośrednio z miejsca ich wydzielania się.

§ 42. W pomieszczeniu, gdzie znajdują się paleniska suszarki, nie wolno gromadzić materiałów łatwo zapalnych.

§ 43. 1. W zakładach nowo budowanych lub przebudowywanych zasilanie suszarki surowymi wytłokami powinno odbywać się mechanicznie.

2. Pracownicy zatrudnieni bezpośrednio przy chłodzeniu i pakowaniu suszu powinni używać półmasek przeciwpyłowych.

3. Pracownicy, o których mowa w ust. 2, powinni być zmieniani w okresach nie dłuższych niż co 2 godziny; ogólny czas pracy w masce przeciwpyłowej w ciągu dnia roboczego nie powinien przekraczać 4 godzin.

§ 44. Nieużytkowe odpady surowcowe i wytłoki powinny być natychmiast usuwane poza teren oddziału produkcyjnego i składowane w miejscu do tego celu przeznaczonym. W razie usuwania wytłoków i odpadów przenośnikami, po zakończeniu pracy zmiany należy resztki odpadów i wytłoków usunąć, a przenośnik dokładnie umyć i wydezynfekować.

§ 45. 1. Przygotowanie roztworu kwasu siarkawego do konserwowania pulp powinno odbywać się poza halą produkcyjną w odległości co najmniej 10 m od tej hali.

2. Pracownicy zatrudnieni przy przygotowywaniu wodnych roztworów kwasu siarkawego powinni być zaopatrzeni w fartuchy kwasoodporne, buty gumowe, okulary i rękawice ochronne.

§ 46. Dolewanie roztworu kwasu siarkawego do owoców powinno odbywać się w miejscu przewiewnym poza obrębem pomieszczenia produkcyjnego.

§ 47. Przy drelownicach należy codziennie kontrolować centryczność ustawienia trzpieni usuwających pestki z owoców.

§ 48. 1. Uruchamianie urządzeń wentylacji mechanicznej w komorach maderyzacyjnych powinno odbywać się z zewnątrz komór.

2. Wejście pracownika do komory maderyzacyjnej jest dozwolone po schłodzeniu jej do temperatury nie wyższej niż 35°C.

3. Temperatura i wilgotność komór maderyzacyjnych powinny być regulowane automatycznie.

§ 49. 1. Ciśnienie pary przy sterylizacji płyt biologicznych w filtrze płytowym nie może przekraczać 1 atn.

2. Każda sekcja pasteryzatora płytowego powinna być zaopatrzona w termometr.

3. Ciśnienie pary do podgrzewania sekcji grzej-

nych pasteryzatorów nie powinno przekraczać dopuszczonego ciśnienia roboczego.

§ 50. 1. Pary bezwodnika kwasu siarkawego ze sterylizatora butelek powinny być odprowadzane na zewnątrz budynku szczelnym przewodem.

2. Pary środków dezynfekcyjnych powstających przy dezynfekcji pokrywek do puszek i słoików powinny być odprowadzane bezpośrednio z miejsca powstawania na zewnątrz pomieszczenia.

§ 51. Zbiorniki napełniarek do produktów płynnych powinny być zabezpieczone przed przelewem.

§ 52. 1. Przy aparatach do lakowania butelek należy stosować miejscowe wyciągi odprowadzające opary laku z miejsc ich powstawania.

2. Usuwanie laku z butelek oraz wyciąganie korków powinno odbywać się w sposób nie powodujący okaleczenia pracowników.

§ 53. 1. Oświetlenie aparatu do prześwietlania butelek nie powinno powodować oślnienia pracownika, dokonującego kontroli butelek.

2. Pracownicy zatrudnieni przy przeglądzie butelek powinni być zaopatrzeni w krzesła z regulowaną wysokością siedzenia i oparciem lędźwiowym.

3. Szybkość ruchu taśmy na stanowisku przeglądu butelek nie powinna powodować nadmiernego zmęczenia wzroku pracownika, dokonującego przeglądu butelek, a pracownicy zatrudnieni przy przeglądzie butelek powinni być zmieniani w okresach nie dłuższych niż co 2 godziny.

§ 54. 1. Odprowadzanie kondensatu z wyparki powinno następować poprzez odwadniacze.

2. Obsługa wyparek powinna być powierzona pracownikom wykwalifikowanym, których wiadomości w tym zakresie powinny być sprawdzone i zaświadczone przez kierownika zakładu pracy.

§ 55. Esencje aromatyczne powinny być przechowywane w szczelnie zamkniętych naczyniach w pomieszczeniach wydzielonych, w opakowaniach oznaczonych naklejkami zawierającymi informacje o ich zawartości oraz wskazówki ostrzegawcze obchodzenia się z tymi esencjami.

§ 56. Aparaty i urządzenia służące do parowania opakowań powinny być urządzone w sposób zabezpieczający pracowników przed oparzeniem.

§ 57. 1. Wilgotne powietrze z suszarki owoców i warzyw powinno być odprowadzane na zewnątrz budynku.

2. Opary wydobywające się z otwartych kotłów warzelnych powinny być ujęte w miejscu powstawania i odprowadzane na zewnątrz budynku.

§ 58. Pracownicy zatrudnieni przy obsłudze otwartych kotłów warzelnych powinni być zaopatrzeni w buty gumowe, rękawice ochronne i frontowe fartuchy nieprzemakalne.

§ 59. 1. Czynności związane z myciem aparatów próżniowych do gotowania dżemów powinny być prowadzone przy otwartym kurku odpowietrzającym.

2. Czynności związane z myciem aparatów, o których mowa w ust. 1, mogą być prowadzone tylko przez przeszkolonego w tym zakresie pracownika.

§ 60. 1. Przy zamykarkach należy prowadzić stałą kontrolę prawidłowości działania podajnika puszek i wieczek.

2. Pracownicy obsługujący zamykarkę powinni być zaopatrzeni w buty gumowe, frontowe fartuchy nieprzemakalne, okulary i rękawice ochronne.

§ 61. Autoklawy leżące powinny posiadać zabezpieczenie w postaci obmurowania lub zagłębienia uniemożliwiającego rozlewanie się ciepłej wody po posadzce hali produkcyjnej przy otwieraniu denicy.

§ 62. Odpływy wody z urządzeń powinny być tak wykonane, aby woda nie rozlewała się po podłodze pomieszczeń.

§ 63. Podłoga wokół maszyn i urządzeń oraz w przejściach powinna być stale oczyszczana z rozsypanego surowca, odpadów produkcyjnych itp., mogących stać się przyczyną upadku pracowników.

§ 64. Odległość stosów produktów gotowych od ścian magazynu powinna wynosić co najmniej 0,75 m.

§ 65. 1. Szatkownice do kapusty powinny być zamocowane w sposób uniemożliwiający ich drganie i przesunięcie się w czasie pracy.

2. Ustawienie szatkownicy powinno zapewnić swobodny do niej dostęp.

3. Części ruchome szatkownicy powinny być osłonięte.

§ 66. 1. Przy ręcznym obciążaniu kapusty w zbiornikach waga pojedynczego ciężaru nie powinna przekraczać 30 kg.

2. W zakładach nowo budowanych obciążanie kapusty powinno odbywać się mechanicznie.

§ 67. Wydobywanie beczek z ogórkami kwaszonymi z zatapialni powinno odbywać się mechanicznie.

§ 68. 1. Noże używane przy formowaniu owoców i warzyw w czasie przerw w pracy powinny być przechowywane w specjalnie na ten cel przeznaczonych miejscach lub futerałach.

2. Zabrania się pozostawiania nie osłoniętych noży na stanowisku pracy.

3. Zabrania się umieszczania lub przenoszenia noży w cholewach butów, za paskami fartuchów i w rękach.

4. Rękojeści noży powinny posiadać takie zabezpieczenia, aby ręka nie mogła się ześliznąć na ostrze noża.

5. Zabrania się używania noży o uszkodzonych bądź nadmiernie wyrobionych ostrzach.

Rozdział 4.

Przepisy końcowe.

§ 69. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem:

1) przepisów § 29 ust. 1, 2 i 4, § 33 ust. 1, § 34, § 57, § 61 i § 67, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1968 r.,

2) przepisów § 2 ust. 2, § 25 ust. 1 i 2 oraz § 48 ust. 1 i 3, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1969 r.,

3) przepisu § 38 w stosunku do zakładów podległych Centrali Rolniczej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” i Centrali Spółdzielni Ogrodniczych, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1970 r.

Minister Przemysłu Spożywczego i Skupu: *F. Pisula*

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW KOMUNIKACJI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 22 maja 1967 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych.

(*Dziennik Ustaw z dnia 6 czerwca 1967 r. Nr 21, poz. 95*)

Na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 27 listopada 1961 r. o bezpieczeństwie i porządku ruchu na drogach publicznych (Dz. U. Nr 53, poz. 295) zarządza się, co następuje:

§ 1. W § 38 rozporządzenia Ministrów Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z dnia 17 maja 1965 r. w sprawie bezpieczeństwa ruchu przy przewozie materiałów wybuchowych na drogach publicznych (Dz. U. Nr 22, poz. 139 i Nr 54, poz. 337) dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Ponadto do dnia 31 grudnia 1967 r. dopuszcza się używanie do przewozu materiałów wybuchowych w ilości do 500 kg pojazdów samochodowych o ładowności do 2 t, wyposażonych w silnik o zapłonie iskrowym (gaźnikowy), jeżeli odpowiadają one warunkom określonym w § 12 ust. 1 pkt 2—9”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1967 r.

Minister Komunikacji: *P. Lewiński*
Minister Spraw Wewnętrznych: *M. Moczar*

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ŻEGLUGI

z dnia 19 maja 1967 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie transportu morskiego materiałów niebezpiecznych.

(Dziennik Ustaw z dnia 15 czerwca 1967 r. Nr 22, poz. 104)

Na podstawie art. 46 § 1 Kodeksu morskiego (Dz. U. z 1961 r. Nr 58, poz. 318) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Żeglugi z dnia 29 maja 1963 r. w sprawie transportu morskiego materiałów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 25, poz. 147 i Nr 34, poz. 202) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 2:

a) w pkt 1 lit. b) skreśla się wyrazy „i zatwierdzone przez urząd morski jako takie”,

b) w pkt 1 lit. c) skreśla się wyrazy „i decyzji urzędu morskiego”;

2) w § 22 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie sporu zainteresowanych co do zakwalifikowania materiałów przez rzeczoznawcę w przypadkach, o których mowa w § 2 pkt 1 lit. b) i c), decyzję podejmuje każdorazowo urząd morski.”;

3) § 41 otrzymuje brzmienie:

„§ 41. 1. Przeładunek materiałów niebezpiecznych klasy 1 dozwolony jest tylko w miejscach i ilościach, które ustala Minister Żeglugi.

2. Przeładunek ze statku lub na statek materiałów klasy 1 w ilości nie przekraczającej:

1) 20 ton wagi netto amunicji myśliwskiej, sportowej i małokalibrowej, naboju bezpiecznych oraz lontów klasy 1c,

2) 2,5 tony wagi netto materiałów klasy 1c innych niż lonty oraz lontów klasy 1b,

3) 100 kg wagi netto innych materiałów klasy 1 niż wymienione w pkt 1 i 2, za każdorazowym zezwoleniem urzędu morskiego, może być dokonywany na dozwolonym nabrzeżu pod warunkiem zachowania niezbędnych środków ostrożności.

3. Dokonywanie przeładunku, o którym mowa w ust. 2, jednocześnie na więcej niż jeden statek w porcie uzależnione jest od decyzji kapitana portu.

4. Przeładunek materiałów klasy 1 na redzie portu może odbywać się tylko na warunkach, które ustala w każdym przypadku kapitan portu określając:

1) miejsce zakotwiczenia statku,

2) odległość statku od innych statków i obiektów portowych (tzw. promień bezpieczeństwa),

3) warunki nawigacyjne, tj. stan morza, siłę i kierunek wiatru,

4) inne istotne wymagania.

5. Przeładunek pozostałych materiałów niebezpiecznych może odbywać się w dowolnych miejscach i ilościach pod warunkiem zachowania niezbędnych środków ostrożności.”;

4) w § 42 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Przeładunek oraz inne manipulacje dotyczące:

1) materiałów niebezpiecznych klasy 1, z wyjątkiem wymienionych w § 41 ust. 2,

2) materiałów kategorii O

nie może się odbywać w porze nocnej (od zachodu do wschodu słońca).

2. Przeładunek materiałów niebezpiecznych, nie objętych zakazem zawartym w ust. 1, może odbywać się w porze nocnej pod warunkiem wystarczającego i bezpiecznego oświetlenia, z tym zastrzeżeniem, że przeładunek materiałów kategorii A wymaga każdorazowej zgody urzędu morskiego.”;

5) § 43 otrzymuje brzmienie:

„§ 43. 1. Przy przeładunku i innych manipulacjach materiałami:

1) klasy 1,

2) klasy 7,

3) innych klas kategorii O i A

obowiązuje nadzór rzeczoznawcy i przedstawiciela służby bezpieczeństwa i higieny pracy; nie dotyczy to materiałów wymienionych w § 41 ust. 2.

2. Bez względu na klasę i kategorię materiałów niebezpiecznych przy przeładunku i manipulacjach nimi obowiązuje nadzór rzeczoznawcy i przedstawiciela służby bezpieczeństwa i higieny pracy w każdym przypadku, gdy wymagają tego szczególne okoliczności, np. duża ilość materiałów, wątpliwości co do stanu opakowania i stanu towaru; dotyczy to również materiałów wymienionych w § 41 ust. 2.”;

6) § 45 otrzymuje brzmienie:

„§ 45. Przed przystąpieniem do przeładunku materiałów niebezpiecznych klas 1, 2, 3, 4 i 5 kategorii O i A należy w miarę potrzeby komin statku zabezpieczyć siatką przeciwiskrową oraz sprawdzić stan techniczny instalacji elektrycznej przechodzącej przez ładownię; w razie stwierdzenia niezgodności tego stanu z wymaganiami obowiązujących przepisów należy instalację elektryczną doprowadzić do stanu zgodnego z tymi przepisami, a jeżeli to jest niemożliwe, należy instalację elektryczną wyłączyć spod napięcia.”;

7) w § 56 w ust. 2 i 3 skreśla się wyrazy „i A”;

8) w § 61 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Materiały niebezpieczne klas 1, 2, 3, 4 i 5 powinny być składowane w pomieszczeniach przewiewnych i chłodnych oraz w miarę potrzeby zaciemnionych.”;

9) § 62 otrzymuje brzmienie:

„§ 62. Magazyny i inne pomieszczenia specjalnie przeznaczone do składowania materiałów niebezpiecznych powinny być wyposażone w odpowiednie urządzenia zapewniające łączność telefoniczną i system alarmowy oraz w środki przeciwpożarowe, środki neutralizujące, apteczki podręczne odpowiednio wyposażone i w odpowiedni sprzęt ochrony osobistej.”;

10) w § 64 wyraz „Pomieszczenia” zastępuje się wyrazami „Miejsca i pomieszczenia”;

11) w § 67 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Załadowanie materiałów niebezpiecznych różnych klas powinno być zgodne z § 59 oraz z przepisami szczegółowymi dotyczącymi dozwolonego sąsiedztwa.”;

12) w § 72 ust. 2 wyrazy „oddzielnie od detonatorów” zastępuje się wyrazami „zgodnie z przepisami szczegółowymi, dotyczącymi klasy 1”;

13) w § 89 i w § 90 po wyrazach „siatką przeciwiskrową” dodaje się wyrazy „lub w inny sposób wykluczający przedostawanie się iskier”;

14) w § 93 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli materiały niebezpieczne mogą wytwarzać pary i gazy łatwopalne lub mieszaniny z po-

wietrzem o stężeniu wybuchowym, należy zaniechać wietrzenia, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.”;

15) w § 99:

a) dodaje się nowy ust. 1 w brzmieniu:

„1. Przed załadunkiem materiałów niebezpiecznych miejsca załadowania powinny być starannie oczyszczone i odpowiednio przygotowane.”,

b) dotychczasową treść § 99 oznacza się jako ust. 2. § 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie miesiąca od dnia ogłoszenia.

Minister Żeglugi: J. Burakiewicz

122

ZARZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU PRACY I PŁAC

z dnia 18 maja 1967 r.

w sprawie uzupełnienia wykazu instytutów naukowo-badawczych uważanych za instytuty techniczne.

(Monitor Polski z dnia 29 maja 1967 r. Nr 29, poz. 140)

Na podstawie art. 32 i 36 ustawy z dnia 17 lutego 1961 r. o instytutach naukowo-badawczych (Dz. U. z 1965 r. Nr 19, poz. 129) oraz § 33 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 1961 r. w sprawie uposażenia pracowników instytutów naukowo-badawczych (Dz. U. Nr 43, poz. 226) w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Nauki i Techniki zarządza się, co następuje:

§ 1. W wykazie instytutów technicznych, stanowiącym załącznik do zarządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 31 października 1961 r. w sprawie ustalenia wykazu instytutów naukowo-badawczych uważanych za instytuty techniczne (Monitor Polski z 1961 r. Nr 95, poz. 404, z 1962 r. Nr 43, poz. 202 i Nr 65, poz. 308, z 1965 r. Nr 53, poz. 277 oraz z 1966 r. Nr 1, poz. 12, Nr 5, poz. 48, Nr 8, poz. 62 i Nr 11, poz. 77), dodaje się lp. 70, 71 i 72 w brzmieniu:

Lp.	Nazwa instytutu	Jednostka nadzorująca
70	Centralny Ośrodek Gospodarki Magazynowej	Urząd Rezerw Państwowych
71	Centralny Ośrodek Badawczy Normalizacji	Polski Komitet Normalizacyjny
72	Centralne Laboratorium Przemysłu Gastronomicznego	Ministerstwo Handlu Wewnętrznego

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac: A. Burski

Wydawnictwo Związkowe CRZZ — Warszawa, ul. Kopernika 36/40

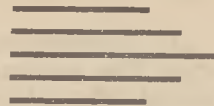
WARUNKI PRENUMERATY:

Prenumeratę na kraj dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe, listonosze oraz Oddziały i Delegatury „Ruch”. Można również dokonywać wpłat na konto PKO Nr 1-6-100020 — Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państwowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch”. Prenumeraty przyjmowane są do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty.

Cena prenumeraty: kwartalnie — zł 10.—, półrocznie — zł 20.—, rocznie — zł 40.—

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa — przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch” Warszawa, ul. Wronia 23, tel. 20-46-88; konto PKO Nr 1-6-100024.

Egzemplarze numerów zdezaktualizowanych można nabywać w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch” Warszawa, ul. Nowogrodzka 15/17, konto PKO Nr 114-6-700044 VII O/M Warszawa.

WYDAWNICTWO ZWIĄZKOWE CENTRALNEJ RADY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Seria publikacji „Drogowskazy“

— wyjaśnia uprawnienia pracowników

— omawia możliwości i drogi załatwiania sporów ze stosunku pracy

1. Piątkowski M.: Co Ci przysługuje w okresie choroby

Autor omawia uprawnienia i świadczenia, które przysługują pracownikowi w okresie choroby, a przede wszystkim: ochronę trwałości zatrudnienia; przywileje w formie skrócenia czasu pracy lub przesunięcia do pracy dogodniejszej; świadczenia lecznicze; świadczenia pieniężne.

2. Wolberg I.: Kiedy nie wolno wypowiedzieć Tobie umowy o pracę

Książka omawia: tryb, formę i terminy wypowiedzenia umowy o pracę; sytuacje, w których wypowiedzenie umowy o pracę jest niedopuszczalne; sposoby postępowania, gdy zakład bezprawnie rozwiąże umowę o pracę.

3. Kulczyński M., Zduńczyk J.: Prawo karne w Twojej obronie

Książka ukazuje, w jaki sposób Kodeks karny staje w obronie ludzi uczciwych przed tymi, którzy łamią normy postępowania obowiązujące w ludowym państwie. Między innymi — obok podstawowych zasad prawa karnego oraz zasad postępowania sądowego — omówione są: ochrona zdrowia; ochrona czci i godności, ochrona sumienia i wznania; ochrona życia rodzinnego; ochrona mienia prywatnego itd.

4. Łazowska H.: Przywileje i wyróżnienia za pracę

Krótkie omówienie całości problemu przywilejów i wyróżnień za pracę, przysługujących pracownikom na podstawie ustawodawstwa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

5. Krąkowski L.: Twoje prawo do urlopu wypoczynkowego

Autor omawia podstawowe uprawnienia pracowników w zakresie urlopów wypoczynkowych, a przede wszystkim: wymiary urlopów; terminy wykorzystania urlopu; dochodzenie roszczeń z tytułu urlopu itd.

6. Klimek J.: O odpowiedzialności karnej pracowników

Książka popularyzuje wiedzę prawną z zakresu odpowiedzialności karnej pracowników różnych zawodów, ukazuje działania i czyny, które z punktu widzenia prawa są przestępstwem.

7. Salwa Z.: Prawa i przywileje pracujących kobiet

Książka w sposób popularny omawia: ochronę prawną stosunku pracy kobiet w okresie ciąży i połogu; uprawnienia kobiet w okresie ciąży; zasady wynagradzania w okresie urlopu macierzyńskiego; ulgi i przywileje związane z wychowaniem dzieci; formy zabezpieczenia realizacji praw i przywilejów pracujących kobiet itd.

8. Gabler W., Radziński T.: Kiedy przysługuje Ci zwolnienie od pracy?

Książka omawia przyczyny usprawiedliwiające nieobecność w pracy: urlopy dla kształcących się; zwolnienia od prac społecznych; zwolnienia na wezwanie organów państwowych; zwolnienia i nieobecność w pracy z powodów osobistych i rodzinnych; urlopy bezpłatne itd.

9. Wolberg I.: Kiedy można rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia

Książka omawia: sytuacje, w jakich zakład nie może rozwiązać umowy o pracę bez wypowiedzenia (zarówno z winy pracownika, jak i bez jego winy); formę i tryb rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia; skutki niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia itd.

10. Masewicz W.: Gdzie i jak możesz dochodzić roszczeń pracowniczych

Książka objaśnia tryb postępowania przed organami rozjemczymi w sprawach spornych ze stosunku pracy. Czytelnik znajdzie w niej m. in. następujące informacje: kiedy zwrócić się ze swoją sprawą do komisji rozjemczej, a kiedy do sądu; jak przygotować się do rozprawy; jakie obowiązują terminy przy składaniu wniosków i odwołań; jak zapewnić sobie pomoc adwokata, prokuratora, instancji związkowej, itd.

11. Piątkowski M.: Kiedy i jaką możesz uzyskać rentę pracowniczą

Książka informuje o uprawnieniach rentowych z powszechnego, kolejowego i górniczego systemu zaopatrzenia emerytalnego (renta starcza, inwalidzka, rodzinna; dodatki do rent; obliczanie dodatków, podstawy wymiaru renty itd.). Wyjaśnia ogólne zasady przyznawania rent; gdzie i jak należy ubiegać się o rentę itd.

Cena każdej książki 5 zł